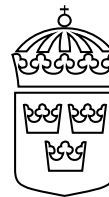

Regeringens proposition

2021/22:212

Certifierade byggprojekteringsföretag – en mer förutsägbar byggprocess

Prop.
2021/22:212

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 31 mars 2022

Magdalena Andersson

Johan Danielsson
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnar regeringen förslag till ändringar i plan- och bygglagen (2010:900) som innebär att det införs en ny aktör i lagen: certifierat byggprojekteringsföretag. Ett certifierat byggprojekteringsföretag ska ha särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om att bedöma utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet samt tekniska egenskapskrav vid nybyggnad av sådana bostadshus som kommer att framgå av myndighetsföreskrifter. Företaget ska kunna styrka detta med ett certifikat som har utfärdats av ett organ som har ackrediterats för detta ändamål.

Förslagen innebär vidare att en byggherre kan använda ett certifierat byggprojekteringsföretag för projekteringen vid nybyggnad av sådana bostadshus som kommer att framgå av myndighetsföreskrifter. Om ett sådant företag används ska byggnadsnämnden inte pröva sådana krav som omfattas av certifieringen, varken inför beslut om bygglov eller startbesked. Det ska vara frivilligt för en byggherre att använda ett sådant företag.

Förslagen påverkar inte byggnadsnämndens möjlighet till kontroll under byggskedet eller tillsyn i efterhand. Förslagen påverkar inte heller byggnadsnämndens bedömning av frågor om lämplig utformning och placering i förhållande till stads- och landskapsbild eller om en byggnad har en god form-, färg- och materialverkan.

Förslagen syftar till att öka förutsägbarheten och effektiviteten i byggprocessen för de byggherrar som använder ett certifierat byggprojekteringsföretag och att underlätta repeterbara processer.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2022.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).....	4
3	Ärendet och dess beredning	9
4	Lov- och byggprocessen enligt plan- och bygglagen.....	9
4.1	Byggherrens ansvar	10
4.2	Krav på byggnader och kontrollen av dessa.....	11
5	Bostadsbyggandet i Sverige	14
5.1	Bostadsbehovet är fortsatt stort	14
5.2	Olika tolkningar av Boverkets byggregler minskar effektiviteten i bostadsbyggandet.....	14
6	Byggherren får möjlighet att ta ett större ansvar för kontrollen av kravuppfyllelsen vid nybyggnad av vissa bostadshus	16
7	Ett certifierat byggprojekteringsföretag införs som ny aktör i plan- och bygglagen.....	30
8	Tillsyn över de certifierade byggprojekteringsföretagen	37
9	Anmälningsskyldighet enligt EU-rätten.....	40
10	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	40
11	Konsekvenser.....	41
11.1	Konsekvenser för staten	41
11.2	Konsekvenser för kommuner	42
11.3	Konsekvenser för företag	45
11.4	Konsekvenser för enskilda	47
11.5	Konsekvenser för bostadsbyggandet.....	48
11.6	EU-rätten och internationella åtaganden i övrigt.....	48
11.7	Övriga konsekvenser	48
12	Författningskommentar.....	49
Bilaga 1	Sammanfattning av Boverkets rapport En mer förutsägbar byggprocess (rapport 2017:23).....	56
Bilaga 2	Rapportens lagförslag.....	58
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser	63
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	64
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	70
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 31 mars 2022	75

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2021/22:212

Regeringens förslag:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Härigenom föreskrivs i fråga om plan- och bygglagen (2010:900)

dels att 9 kap. 21 §, 10 kap. 18 §, 11 kap. 1 och 36 §§, 16 kap. 9 § och rubriken närmast före 16 kap. 9 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 11 kap. 34 § ska lyda ”Byte av och ingripanden mot funktionskontrollant, certifierat byggprojekteringsföretag eller kontrollansvarig”,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 9 kap. 32 b–32 d §§, 10 kap. 25 a § och 11 kap. 34 a §, och närmast före 9 kap. 32 b § och 10 kap. 25 a § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

21 §

En ansökan om lov eller förhandsbesked ska vara skriftlig och innehålla de ritningar, beskrivningar och andra uppgifter som behövs för prövningen.

En ansökan om lov ska dessutom innehålla

1. byggherrens förslag om vem eller vilka som ska vara kontrollansvariga enligt det som följer av 10 kap. 9 och 10 §§, och

2. de handlingar som krävs för beslut om startbesked enligt 10 kap., om ansökningsen avser tillbyggnad eller annan ändring av ett en- eller tvåbostadshus.

Om ett certifierat byggprojekteringsföretag som avses i 32 b § har använts för projektering och sökanden önskar att bygglov med stöd av 32 c § ska ges utan att vissa krav ska prövas, ska en ansökan om lov dessutom innehålla en uppgift om vilket företag som har använts.

Särskilda bestämmelser för det fall ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projektering

32 b §

Ett certifierat byggprojekteringsföretag är ett företag som har ett kvalitetsledningssystem samt särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om att bedöma kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 samt 4 § vid nybyggnad av sådana bostadshus

som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 § och som kan styrka detta med ett certifikat.

Frågor om certifiering av byggprojekteringsföretag ska prövas av organ som har ackrediterats för ändamålet att certifiera byggprojekteringsföretag enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 och 5 § lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll. Detsamma gäller organ som uppfyller motsvarande krav enligt bestämmelser i ett annat land inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

32 c §

Om ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projektering vid nybyggnad av ett sådant bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 § 4, ska bygglov ges utan prövning av om kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 är uppfyllda. Detta gäller trots vad som föreskrivs i 30 § första stycket 4, 31 § 3 och 31 a § 3.

32 d §

Om det är uppenbart för en byggherre att ett certifierat byggprojekteringsföretag vid projekteringen har åsidosatt sina uppgifter enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 §, ska byggherren underrätta byggnadsnämnden om detta.

10 kap.

18 §

Byggherren ska senast vid det tekniska samrådet till byggnadsnämnden lämna

1. ett förslag till en sådan kontrollplan som krävs enligt 6 §, samt
2. de tekniska handlingar som, utöver ansökningshandlingarna enligt 9 kap. 21 §, krävs för att byggnadsnämnden ska kunna pröva frågan om startbesked.

Om ett certifierat byggprojekteringsföretag som avses i 9 kap. 32 b § har använts för projektering och byggherren önskar att startbesked med stöd av 25 a § ska ges utan att vissa krav ska prövas, ska byggherren senast vid det tekniska samrådet dessutom lämna en uppgift om vilket företag som har använts.

Första stycket 1 gäller inte rivningsåtgärder, om byggnadsnämnden i det enskilda fallet har beslutat att det inte behövs någon kontrollplan.

Särskilda bestämmelser för det fall ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projektering

25 a §

Om ett certifierat byggprojekteringsföretag som avses i 9 kap. 32 b § har använts för projektering vid nybyggnad av ett sådant bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 § 4, ska startbesked ges utan prövning av om kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 samt 4 § är uppfyllda. Detta gäller trots vad som föreskrivs i 23 § första stycket 1.

11 kap.

1 §¹

Detta kapitel innehåller bestämmelser om

1. tillsynen allmänt, möjlighet att få ett ingripandebesked samt skyldighet att ge tillträde och lämna upplysningar för tillsynen,
2. tillsynen över kommunala beslut,
3. förelägganden som behövs för att regler, domar och beslut ska följas,
4. genomförande på den försumliges bekostnad och förbud mot fortsatt arbete eller användning av byggnadsverk,
5. ingripanden mot kontrollanter och kontrollansvariga,
5. ingripanden mot kontrollanter, certifierade byggprojekteringsföretag och kontrollansvariga,

6. att förelägganden och förbud får förenas med vite eller ska genomföras omedelbart, Prop. 2021/22:212

7. handräckning,

8. anteckningar av förelägganden och förbud i fastighetsregistret samt verkan av förelägganden och förbud vid ägarbyte,

9. byggsanktionsavgifter,

10. överlåtelse av egendom efter en överträdelse,

11. tystnadsplikt, och

12. avgift vid tillsyn.

34 a §

Om byggnadsnämnden bedömer att ett certifierat byggprojekteringsföretag som avses i 9 kap. 32 b § vid projekteringen har gjort en uppenbar felbedömning av kraven i 8 kap. 1 § 1 eller 3 eller 4 §, ska nämnden underrätta den som har certifierat företaget om detta. Detsamma gäller om byggnadsnämnden bedömer att företaget är olämpligt för sin uppgift av något annat skäl.

36 §

Om en kontrollansvarig har visat sig vara olämplig för sin uppgift, får den som har certifierat den kontrollansvarige återkalla certifieringen.

Om en kontrollansvarig har visat sig vara olämplig för sin uppgift, får den som har certifierat den kontrollansvarige återkalla certifieringen. *Motsvarande gäller i fråga om ett certifierat byggprojekteringsföretag.*

16 kap.

Föreskrifter om funktionskontrollanter, kontrollansvariga och sakkunniga

Föreskrifter om funktionskontrollanter, certifierade byggprojekteringsföretag, kontrollansvariga och sakkunniga

9 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. föreskrifter om funktionskontrollanter enligt 8 kap. 25 §,

2. föreskrifter om vad som i fråga om kunskap, erfarenhet och certifiering krävs av sådana kontrollansvariga och sakkunniga som avses i 10 kap., och

2. föreskrifter om vad som i fråga om kunskap, erfarenhet och certifiering krävs av sådana byggprojekteringsföretag,

kontrollansvariga och sakkunniga som avses i 9 kap. 32 b § och 10 kap.,

3. de föreskrifter i övrigt om kontrollansvariga och sakkunniga

3. de föreskrifter i övrigt om kontrollansvariga och sakkunniga

Prop. 2021/22:212 som behövs utöver bestämmelserna i 10 kap. 9–13 §§. som behövs utöver bestämmelserna i 10 kap. 9–13 §§, och
*4. föreskrifter om vilka bostads-
hus som ska omfattas av 9 kap. 32 b
och 32 c §§ och 10 kap. 25 a §.*

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

Regeringen beslutade den 8 september 2016 att ge Boverket i uppdrag att, efter samråd med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och företrädare för byggherrar och entreprenörer, lämna förslag som innebär att byggnadsverk som i allt väsentligt är likadant utformade bedöms på samma sätt vid tillämpning av vissa krav i plan- och bygglagen (2010:900) (N2016/05609). Boverket redovisade uppdraget i rapporten En mer förutsägbar byggprocess (rapport 2017:23). I propositionen behandlas rapportens förslag om certifierade byggprojekteringsföretag. En sammanfattning av rapportens förslag om certifierade byggprojekteringsföretag finns i *bilaga 1*. Rapportens lagförslag finns i *bilaga 2*. Rapporten har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2019/01134).

Förslagen anmäldes den 9 mars 2022 till Europeiska kommissionen i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (Fi2022/00867).

Särskild beslutsordning

Förslaget i 9 kap. 32 b § andra stycket plan- och bygglagen innebär att förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning får överlåtas till ett utländskt organ. Förslaget bör därför beslutas i den ordning som föreskrivs i 10 kap. 6 § andra stycket regeringsformen.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 16 september 2021 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Lagrådets förslag på ändringar av lagtexten har i allt väsentligt följts. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 6–8 samt i författningskommentaren (avsnitt 12).

I förhållande till lagrådsremissen har även vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

4 Lov- och byggprocessen enligt plan- och bygglagen

Samhällets prövning av det som byggs sker genom krav på bygglov och anmälan. Bygglov krävs bl.a. för nybyggnad, dvs. för uppförande av en ny byggnad eller flyttning av en tidigare uppförd byggnad till en ny plats (se 9 kap. 2 § och definitionen av nybyggnad i 1 kap. 4 § plan- och bygglagen [2010:900], förkortad PBL). Från kravet på bygglov finns det ett antal undantag, bl.a. för att uppföra s.k. komplementbostadshus (9 kap. 4 a § PBL). För sådana komplementbostadshus krävs i stället en anmälan (6 kap. 5 § första stycket 9 plan- och byggförordningen [2011:338], förkortad PBF).

För att bygglov ska få ges måste ett antal förutsättningar vara uppfyllda, bl.a. att åtgärden inte strider mot den detaljplan eller de områdesbestämmelser som gäller för området samt att åtgärden uppfyller de utformningskrav som enligt 8 kap. 1 § plan- och bygglagen gäller för åtgärden (se bl.a. 9 kap. 30 och 31 §§). Det är byggnadsnämnden som prövar om den åtgärd som lov söks för uppfyller alla förutsättningar som krävs. Till grund för prövningen ligger de uppgifter, ritningar och andra handlingar som byggherren har lämnat in i samband med ansökan (9 kap. 21 § PBL).

Efter att bygglov har getts övergår lovprocessen i byggprocessen, som innehåller ett antal moment och resulterar i beslut om startbesked och slutbesked från byggnadsnämnden. Med ett startbesked ska byggnadsnämnden godkänna att en lov- eller anmälningspliktig åtgärd får påbörjas om den bl.a. kan antas komma att uppfylla de krav som gäller enligt plan- och bygglagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen (10 kap. 3 och 23 §§). För att byggnadsnämnden ska kunna ta ställning till om åtgärden antas uppfylla kraven ska byggherren lämna in förslag till kontrollplan och de tekniska handlingar som, utöver ansökningshandlingarna, krävs (10 kap. 18 § PBL).

Åtgärder som omfattas av krav på startbesked får, som huvudregel, inte tas i bruk när de är slutförda förrän byggnadsnämnden har gett ett slutbesked. Byggnadsnämnden har dock en möjlighet att i startbeskedet besluta att ett byggnadsverk helt eller delvis får tas i bruk utan slutbesked eller ge ett tillfälligt, interimistiskt, slutbesked (10 kap. 4 § PBL). Med ett slutbesked godkänner byggnadsnämnden att åtgärden anses slutförd om byggherren har visat att alla krav som gäller för åtgärden enligt bl.a. lovet och startbeskedet eller beslut om kompletterande villkor är uppfyllda och byggnadsnämnden inte anser att det finns skäl att ingripa med tillsyn (10 kap. 34 § PBL).

Om det i ett senare skede framkommer att det som har byggts inte överensstämmer med krav och villkor i plan- och bygglagstiftningen eller att olika beslut inte har följts kan byggnadsnämnden ingripa med tillsyn eller besluta om olika påföljder (se 11 kap. 5 §). En byggnadsnämnd ska besluta om s.k. byggsanktionsavgift bl.a. om någon påbörjar en lov- eller anmälningspliktig nybyggnad innan byggnadsnämnden har gett startbesked (11 kap. 51 § PBL och 9 kap. 6 § PBL). Byggnadsnämnden kan även ingripa genom att besluta om olika typer av förelägganden för att åstadkomma rättelse eller genomförande av en åtgärd, om det har skett en överträdelse av bestämmelser, domar eller beslut som omfattas av byggnadsnämndens tillsyn (se bl.a. 11 kap. 19 och 20 §§ PBL). Nämnden kan vidare besluta om förbud mot fortsatt arbete, åtgärd eller användning, exempelvis om det är uppenbart att ett byggnads-, rivnings- eller markarbete eller en annan åtgärd strider mot plan- och bygglagen eller en föreskrift eller ett beslut som har meddelats med stöd av lagen (se 11 kap. 30–33 §§).

4.1 Byggherrens ansvar

Enligt plan- och bygglagen är en byggherre den som för egen räkning utför eller låter utföra projekterings-, byggnads-, rivnings- eller markarbeten

(1 kap. 4 §). En byggherre kan vara en fysisk person eller en juridisk person, t.ex. ett företag, en bostadsrättsförening, en kommun, en region eller en statlig myndighet.

Det offentlighetsrättsliga ansvaret för byggherren är långtgående. Byggherren ska se till att varje bygg-, rivnings- och markåtgärd som denne utför eller låter utföra genomförs i enlighet med de krav som gäller för åtgärden enligt plan- och bygglagen eller föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. Om en åtgärd är lov- eller anmälningspliktig ska byggherren se till att den kontrolleras enligt den kontrollplan som byggnadsnämnden fastställer i startbeskedet (10 kap. 5 § PBL). Ofta har byggherren även civilrättsliga åtaganden, exempelvis i egenskap av beställare, när avtal ingås med en tredje part om utförande av de åtgärder som byggherren har det offentlighetsrättsliga ansvaret för.

Om det uppstår ett fel i en utförd byggåtgärd under byggprocessen ansvarar byggherren för att felet blir avhjälpt, oavsett om byggherren är vållande till felet eller inte. Däremot kan kostnaden för att åtgärda felet lösas civilrättsligt mellan byggherren och utföraren. En byggherre kan även ha skyldigheter enligt andra författningar än plan- och bygglagen, exempelvis i fråga om skatte- och arbetsmiljöregler.

4.2 Krav på byggnader och kontrollen av dessa

De krav som en byggnad ska uppfylla delas in i s.k. utformningskrav och tekniska egenskapskrav. Utformningskraven innebär att en byggnad ska 1. vara lämplig för sitt ändamål, 2. ha en god form-, färg- och materialverkan, samt 3. vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga (8 kap. 1 § PBL). De tekniska egenskapskraven innebär att en byggnad ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om 1. bärförmåga, stadga och beständighet, 2. säkerhet i händelse av brand, 3. skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö, 4. säkerhet vid användning, 5. skydd mot buller, 6. energihushållning och värmeisolering, 7. lämplighet för det avsedda ändamålet, 8. tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, 9. hushållning med vatten och avfall, 10. bredbandsanslutning, och 11. laddning av elfordon (8 kap. 4 § PBL). Vid nybyggnad ska utformningskraven som huvudregel vara uppfyllda för hela byggnaden (8 kap. 2 § PBL). Detsamma gäller för de tekniska egenskapskraven. Det är de egenskapskrav som gäller vid tidpunkten för uppförandet som ska uppfyllas (8 kap. 5 § PBL). Det finns möjlighet att göra undantag och avsteg från utformningskraven och de tekniska egenskapskraven, exempelvis i fråga om kraven på tillgänglighet till en- och tvåbostadshus om det inte är rimligt att uppfylla kraven med hänsyn till terrängen samt vid flyttning av en byggnad med hänsyn till bl.a. flyttningens syfte och byggnadens förutsättningar (8 kap. 6 och 7 §§ PBL).

Kraven i plan- och bygglagen är allmänt hållna, men preciseras i plan- och byggförfordningen, och framför allt i Boverkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd, förkortade BBR, och i Boverkets konstruktionsregler, förkortade EKS. Utformningskravet att en byggnad ska vara lämplig för sitt ändamål preciseras endast för bostäder (3 kap. 1 § PBL)

Prop. 2021/22:212 avsnitt 3.2 BBR). Boverkets byggregler innehåller krav som är utformade som funktionskrav. Enligt Boverket innebär funktionskrav att föreskrifterna anger den funktion som ska uppnås men inte på vilket sätt det ska ske. Avsikten med funktionskrav är att främja innovation och teknisk utveckling och i förlängningen ett mer kostnadseffektivt byggande. Till funktionskraven finns ofta allmänna råd som anger en godtagbar nivå eller exempel på hur kravet kan uppfyllas.

Utformningskraven prövas av byggnadsnämnden inför beslut om bygglov, medan de tekniska egenskapskraven bedöms inför beslut om startbesked. Kraven på lämplighet för sitt ändamål (fortsättningsvis förkortat ändamålsenlighet) samt tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga (fortsättningsvis förkortat tillgänglighet) utgör både utformningskrav och tekniska egenskapskrav. Anledningen till det är att olika delar av kraven prövas i lovprocessen respektive byggprocessen. Av förarbetena till plan- och bygglagen framgår att vissa krav i fråga om ändamålsenlighet och tillgänglighet bör prövas redan i samband med bygglovsprövningen eftersom det ökar sannolikheten för att felaktigheter kan observeras i ett tidigt skede (prop. 2009/10:170 Del 1, s. 256–258). Vilka tillgänglighetsaspekter som lämpligen bör beaktas redan i bygglovet och vilka aspekter som kan vänta till startbeskedet beskrivs inte närmare i förarbetena, men har preciserats i Boverkets byggregler. Exempelvis ska utrymmesfrågor enligt huvudritningarna prövas redan inför bygglovet, t.ex. hur hisskravet avses bli tillgodosett och att rullstolsburna kan nå alla bostadsfunktionerna.

För att bygglov ska få ges måste utformningskraven vara uppfyllda (se hänvisningarna till 8 kap. 1 § i 9 kap. 30, 31 och 31 a §§ PBL). Ett beslut om bygglov är ett gynnande förvaltningsbeslut som vinner negativ rättskraft, vilket innebär att bedömningen av om kraven är uppfyllda inte kan ändras efter att beslutet har fått laga kraft.

Efter att bygglov har getts övergår lovprocessen i byggprocessen. Under byggprocessen tar byggnadsnämnden ställning till om ett startbesked respektive ett slutbesked kan lämnas. Inför ett startbesked ska en kontrollplan tas fram, om en sådan krävs, en kontrollansvarig utses och ett tekniskt samråd hållas. Kontrollplanens syfte är bl.a. att säkerställa att de tekniska egenskapskraven uppfylls. Av kontrollplanen ska det bl.a. framgå vilka kontroller som ska göras, vad kontrollerna ska avse och om kontrollerna ska ske inom ramen för byggherrens dokumenterade egenkontroll eller av en certifierad sakkunnig (10 kap. 6–8 §§ PBL). Den kontrollansvarige ska bistå byggherren med att upprätta förslag till kontrollplan samt bl.a. se till att gällande bestämmelser och villkor för åtgärderna följs och att nödvändiga kontroller utförs. Den kontrollansvarige ska även närvara vid det tekniska samrådet, besiktningar och andra kontroller samt vid byggnadsnämndens arbetsplatsbesök (10 kap. 11 § PBL). Vid det tekniska samrådet, som enbart krävs i vissa ärenden, ska man bl.a. gå igenom hur arbetet ska planeras och organiseras, förslaget till kontrollplan och handlingarna i övrigt som byggherren har gett in (10 kap. 19 § PBL). Tekniskt samråd behövs inte om det inte behövs någon kontrollansvarig (10 kap. 14 § PBL).

Den bedömning som en byggnadsnämnd ska göra inför ett startbesked innebär ingen granskningsplikt för byggnadsnämnden utan syftar till att nämnden i ett tidigt skede, innan ”olagliga” åtgärder har genomförts, ska

kunna ingripa och ta fram ett anpassat kontrolldokument. I normalfallet finns det ingen anledning för nämnden att misstro den byggherre som redovisar att ett byggprojekt kommer att uppfylla de tekniska egenskapskraven. Förutom att byggnadsnämnden ska bedöma om de krav som gäller enligt plan- och bygglagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen kan antas komma att uppfyllas, ska nämnden i startbeskedet bl.a. fastställa den kontrollplan som ska gälla för åtgärderna, bestämma villkor för att få påbörja åtgärderna om sådana villkor behövs, och bestämma vilka handlingar som ska lämnas till nämnden inför beslutet om slutbesked. Är projektet så bristfälligt redovisat att byggnadsnämnden inte har möjlighet att bedöma det, behövs en bättre redovisning innan ett startbesked kan ges. Byggherren kan begära ett startbesked trots att byggnadsnämnden bedömer att förutsättningarna för det inte är uppfyllda. Byggnadsnämnden kan då fatta ett beslut om vägrat startbesked. Sökanden har möjlighet att överklaga ett sådant beslut (prop. 2009/10:170 Del 1, s. 316–318). Även ett beslut om startbesked, där prövningen endast avser om åtgärden ”kan antas” uppfylla kraven, är enligt rättspraxis ett gynnande förvaltningsbeslut och vinner negativ rättskraft (jfr MÖD 2018:22).

Efter ett startbesked ska byggnadsnämnden, om det inte är obehövt, vid minst ett tillfälle under arbetets gång besöka den plats där åtgärderna utförs, ett s.k. arbetsplatsbesök (10 kap. 27 § PBL). Behovet av att byggnadsnämnden gör arbetsplatsbesök ska gås igenom vid det tekniska samrådet.

När byggåtgärder som har omfattats av tekniskt samråd avslutas ska ett slutsamråd hållas, innan slutbesked utfärdas, om det inte är uppenbart obehövt (10 kap. 30 § PBL). Slutsamrådet ska normalt hållas på den plats där byggåtgärderna har genomförts och syftar till att gå igenom bl.a. hur kontrollplanen, andra villkor i startbeskedet och kompletterande villkor har följts, eventuella avvikelser från de krav som gäller för åtgärderna och förutsättningarna för ett slutbesked (10 kap. 32 § PBL).

För att få slutbesked krävs att byggherren visar att alla krav som gäller för åtgärden enligt lovet, kontrollplanen, startbeskedet eller beslut om kompletterande villkor är uppfyllda och att byggnadsnämnden inte anser att det finns skäl att ingripa med tillsyn (10 kap. 34 § PBL). Om kraven för slutbesked inte uppfylls får byggnadsnämnden under vissa förutsättningar ge ett interimistiskt slutbesked i avvaktan på ett slutligt slutbesked (10 kap. 36 § PBL).

De krav som ställs på byggnader kan även bli föremål för tillsyn av byggnadsnämnden efter att lov- och byggprocessen är avslutad. Nämnden ska pröva förutsättningarna för och behovet av att ingripa eller besluta om en påföljd så snart det finns anledning att anta att någon inte har följt en bestämmelse i plan- och bygglagen, i föreskrifter, domar eller andra beslut som har meddelats med stöd av lagen eller i EU-förordningar som rör frågor inom lagens tillämpningsområde (11 kap. 5 § PBL).

5 Bostadsbyggandet i Sverige

5.1 Bostadsbehovet är fortsatt stort

Trots att antalet nybyggda bostäder har ökat på senare år är underskottet av bostäder stort. Bostadsbyggandet i Sverige behöver därför ligga kvar på nuvarande nivåer under lång tid. Enligt Boverkets byggbehovsberäkning från december 2021 behöver 600 000 bostäder byggas fram till 2030 för att möta den framtida befolkningsökningen och bygga ifatt det nuvarande underskottet av bostäder. Enligt Boverkets beräkningar från 2020 var 462 000 hushåll i landet trångbodda och drygt 56 000 av dessa hade också en ansträngd boendeekonomi år 2018. Underskottet av bostäder till överkomlig hyra försvårar etableringen och rörligheten på bostadsmarknaden framför allt för unga, studenter, nyanlända och hushåll med låga inkomster. Även matchningen på arbetsmarknaden försvåras, vilket i förlängningen leder till en lägre sysselsättning och en minskad tillväxt. Det finns även utmaningar i form av ökad trångboddhet och otrygga boendeförhållanden, som bl.a. riskerar att få negativa konsekvenser för barns och ungas hälsa och skolgång.

Enligt statistik från Statistiska centralbyrån för nyproducerade bostäder har dessutom både byggnadspriset och det totala produktionspriset för flerbostadshus ökat över tid. För att öka bostadsbyggandet och förbättra möjligheterna för att bostäderna ska kunna hyras ut eller säljas till ett lägre pris behöver byggkostnaderna sjunka. Ett sätt att sänka byggkostnaderna är att använda standardiserade processer och återanvända samma byggnadsutformning i flera byggprojekt. Standardisering kan tillämpas i olika skeden av processen, i olika utsträckning och med olika grad av flexibilitet. I dag har de flesta byggaktörer standardiserade inslag i såväl projektering som i produktion. Det kan exempelvis handla om standardiserade system för ritningar, konstruktioner, utrustning och arbetssätt. Inom industriellt byggande är prefabricering ett centralt inslag, men en standardiserad process kan även utmärkas av ett utpräglat systemtänkande i en eller flera delar av processen, t.ex. i projekteringskedet.

Intresset av att det byggs fler bostäder i Sverige är starkt och det är särskilt angeläget att byggandet av bostäder som många människor kan efterfråga ökar.

5.2 Olika tolkningar av Boverkets byggregler minskar effektiviteten i bostadsbyggandet

Flera utredningar har de senaste åren framhållit att ett hinder för standardisering, innovation och effektivitet i bostadsbyggandet är att kommunerna gör olika tolkningar av Boverkets byggregler, se betänkandena från Byggkravsutredningen (SOU 2012:86), Kommittén för modernare byggregler (SOU 2019:68) och Typhusutredningen (SOU 2020:75). Såsom plan- och bygglagen är utformad i dag ska varje ny byggnad som ska uppföras bedömas individuellt inför beslut om bygglov och startbesked. Två identiska byggnader som ska uppföras i olika kommuner bedöms alltså var för sig av respektive kommuns byggnadsnämnd. Det kan

medföra att en byggaktör som har fått en viss utformning godkänd av en kommun kan behöva anpassa samma utformning i en annan kommun för att uppfylla den kommunens tolkning av kravet.

Enligt Boverkets rapport finns det flera orsaker till varför olika tolkningar görs. En stor anledning är att byggreglerna är utformade som funktionskrav och att det därför finns ett inbyggt bedömningsutrymme i fråga om hur kraven ska uppfyllas. Det innebär att olika kommuner kan ställa upp olika krav för hur en viss funktion ska uppfyllas. Vidare betraktas Boverkets allmänna råd i Boverkets byggregler och Boverkets konstruktionsregler ibland som tvingande, trots att det kan finnas andra sätt att uppfylla ett krav i en föreskrift. En annan anledning som lyfts fram i rapporten är bristande resurser och kompetens hos kommunernas bygglovshandläggare och bygginpektörer. Vidare varierar omfattningen av kommunernas granskning och vilka bygghandlingar som begärs in, vilket kan leda till att byggherrarna uppfattar det som att kommunerna gör olika bedömningar av byggreglerna. Enligt rapporten är det främst kraven på tillgänglighet, bostadsutformning och brandskydd som kommunerna tolkar olika, men även kraven på energihushållning, säkerhet vid användning, bullerskydd, ventilation och avfallshantering görs olika tolkning kring.

Av rapporten framgår att osäkerheten i hur kravuppfyllnaden kommer att bedömas av byggnadsnämnden, förseningar på grund av diskussioner med nämnden och krav på byggherren att göra ändringar för att uppfylla nämndens bedömning ökar kostnaderna i byggprojekt. Det är framför allt ändringar i ett sent skede som ökar kostnaderna. Alla aktörer i byggbranschen påverkas av att kommunerna tolkar byggreglerna olika, men problemet är störst för de byggaktörer vars byggprojekt i hög grad utgörs av en standardiserad process och där projekteringen avses att återanvändas i flera kommuner. I projekt med hög grad av standardisering inträffar kommunens bedömning inför startbeskedet vid en tidpunkt då byggelement redan kan vara tillverkade och redo att fraktas till platsen, personal är anställd och andra entreprenadarbeten är avtalade. Även en liten ändring, främst avseende konstruktion och utförande, kan leda till förseningar och stora merkostnader. I de fall en bostadsbyggnad är så pass standardiserad att några ändringar inte är möjliga kan krav på ändringar leda till att projektet inte förverkligas. För att undvika förseningar väljs ofta lösningar som med säkerhet kommer att godtas av byggnadsnämnden, även om andra billigare lösningar skulle uppfylla funktionskraven minst lika bra. Det handlar framför allt om att byggaktörer väljer att följa de allmänna råden i Boverkets byggregler för att minimera risken för att byggnadsnämnden bedömer att andra lösningar inte uppfyller kraven. Byggherrarna värderar då att komma igång med bygget högre än att ta diskussionen med kommunen och överklaga ett nekat startbesked för att på det sättet driva igenom en prövning av deras egen bedömning av kravuppfyllelsen.

Enligt rapporten efterfrågar byggherrar och byggaktörer som använder sig av standardiserade processer och som är verksamma i flera kommuner en ökad förutsägbarhet i byggprocessen. Dessa aktörer vill så tidigt som möjligt, dvs. redan i det tidiga projekteringskedet, få veta att bostadsbyggnaden uppfyller de krav som ställs och att den bedömningen inte ändras. Om diskussioner om kravuppfyllnad inte behöver tas med

Prop. 2021/22:212 byggnadsnämnden inför ett startbesked skulle risken för kostnadsdrivande förseningar minska.

När behovet av bostäder som många människor kan efterfråga är stort är det enligt regeringens mening viktigt att öka förutsägbarheten i byggprocessen för att underlätta för ett repeterbart byggande av bostäder.

6 Byggherren får möjlighet att ta ett större ansvar för kontrollen av kravuppfyllelsen vid nybyggnad av vissa bostadshus

Regeringens förslag: Om en byggherre vid nybyggnad av sådana bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av plan- och bygglagen har använt ett certifierat byggprojekteringsföretag för projekteringen ska

- utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet inte prövas av byggnadsnämnden inför beslut om bygglov, och
- utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet samt de tekniska egenskapskraven inte prövas av byggnadsnämnden inför beslut om startbesked.

Vilket företag som har använts ska anges i ansökan om lov och senast vid det tekniska samrådet.

Regeringens bedömning: Det behövs ingen upplysningsplikt för byggnadsnämnden om det vid prövningen av en ansökan om bygglov uppenbart framgår att startbesked inte kommer kunna ges på grund av att kraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet inte kan antas bli uppfyllda.

Rapportens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I rapporten föreslås att utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet ska utgöra tekniska egenskapskrav i alla ärenden, även i de fall ett certifierat byggprojekteringsföretag inte har använts för projekteringen. I rapporten föreslås att systemet ska kunna tillämpas vid nybyggnad av bostäder. I rapporten föreslås även en upplysningsplikt för byggnadsnämnden i förhållande till sökanden om det vid prövningen av en ansökan om bygglov uppenbart framgår att startbesked inte kommer kunna ges på grund av att kraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet inte kan antas bli uppfyllda.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser är positiva till rapportens förslag om att certifierade byggprojekteringsföretag ska ersätta byggnadsnämndens bedömning av byggreglerna vid nybyggnad av bostäder, bl.a. *Konkurrensverket, Luleå tekniska universitet, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac), Uppsala universitet, SKR, Gävle, Härnösands, Linköpings och Örebro kommuner, BoKlok, Byggherrarna i Sverige AB, Fastighetsägarna, HSB Riksförbund (HSB), IQ Samhällsbyggnad, Kontrollansvarigas riksförening, Säkert vatten AB och Trä- och möbelföretagen (TMF)*. Enligt Konkurrensverket, Gävle kommun och IQ Samhällsbyggnad ger förslagen maximal förutsägbarhet och enligt SKR

innebär förslagen att en byggherre kan säkra avgörande projekteringsförutsättningar redan i eller före bygglovsskedet. Några remissinstanser, bl.a. Örebro kommun, BoKlok, Kontrollansvarigas riksförening och TMF menar att förslagen kan effektivisera byggandet, minska kostnaderna och öka byggandet av serietillverkade bostäder, bl.a. eftersom det ger ökade möjligheter för byggherrar att ta fram innovativa lösningar som kommer att kunna återanvändas i alla delar av landet. Enligt bl.a. Linköpings kommun, IQ Samhällsbyggnad och Kontrollansvarigas riksförening leder användandet av certifierade byggprojekteringsföretag vid projekteringen av bostadshus till en högre kompetensnivå hos de som projekterar sådana byggnader. Några remissinstanser, bl.a. SKR, anser att förslagen bör kunna omfatta mer än nybyggnad av bostäder. Ett fåtal remissinstanser, bl.a. Härnösands kommun, är även positiva till att utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet föreslås bli tekniska egenskapskrav som provas genom starbeskedet i stället för i bygglovet. Bland annat Gävle kommun anser att byggnadsnämnden inte ska tvingas godta en felaktig projektering i startbeskedet utan kunna neka det vid uppenbart felaktiga projekteringar. Ett par remissinstanser, bl.a. Härnösands kommun, menar att det bör tydliggöras på vilka grunder en byggnadsnämnd kan avvisa ett certifierat byggprojekteringsföretag och efterfrågar ökad tydlighet i fråga om platsspecifika krav ska omfattas av det certifierade byggprojekteringsföretagets bedömningar.

Flera remissinstanser är negativa till förslagen, bl.a. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Malmö kommun, Astma- och Allergiförbundet, Byggföretagen (tidigare Sveriges Byggindustrier), Delaktighet, handlingskraft och rörelsefrihet (DHR), Funktionsrätt Sverige, Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhet, Föreningen Sveriges Byggnadsinspektörer, JM AB, Sveriges Allmännyttan (tidigare SABO) och Sveriges Arkitekter*. Många av remissinstanserna, bl.a. Länsstyrelsen i Västra Götalands län, MSB, Malmö kommun och *Villaägarnas riksförbund* menar att problemet med att kommunerna kan tolka byggreglerna olika beror på otydliga byggregler samt avsaknad av rättspraxis och tillräcklig vägledning för hur kraven ska tolkas. De ifrågasätter att förslag som innebär att fler aktörer ska tolka byggreglerna leder till en mer förutsägbar byggprocess när kommunerna även fortsättningsvis kan ingripa genom tillsyn. De menar att problemet med olika tolkningar av byggreglerna enbart flyttas till ett senare skede i processen och att rättelse i efterhand, när byggnaden redan är uppförd, är svårare och mer kostsam både för byggherren och kommunen och kan leda till förseningar och osäkerhet om när byggnaden kan tas i bruk. De menar vidare att tillsynsärendena kommer att öka som en konsekvens av förslagen och att förslagen inte uppfyller sitt syfte. De anser att problemet i stället bör tas om hand genom tydligare byggregler och höjd kompetensnivå i kommunerna. Enligt *Villaägarnas riksförbund* innebär införandet av ett alternativt system att bygglagstiftningen blir än mer krånglig och att mer ansvar läggs på byggherren. Några remissinstanser, bl.a. *Uppsala kommun*, är principiellt emot att ansvaret för kontrollen av de tekniska egenskapskraven flyttas från kommunen till privata aktörer och ifrågasätter att dessa kan utföra sitt uppdrag på ett opartiskt sätt.

Oskarshamns kommun menar att begränsningen i användningsområdet till nybyggnad av bostäder innebär att projekt som innehåller blandade ändamål blir svåra att hantera och några remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Stockholms län* och Astma- och Allergiförbundet, anser att förslagen bör begränsas till att endast avse serietillverkade hus. *Lunds kommun* menar att det stöd som byggherrarna får av kommunernas handläggare i bygglovsskedet går förlorat med förslagen. *Göteborgs kommun* och Föreningen Sveriges Byggnadsinspektörer pekar på behovet av att det ställs ett krav på att det i bygglovsskedet redovisas om ett certifierat byggprojekteringsföretag används.

Många remissinstanser är kritiska till att utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet blir tekniska egenskapskrav som inte prövas i bygglovsskedet och till att ändringen ska gälla generellt, bl.a. länsstyrelsen i Stockholms län, Myndigheten för delaktighet, Malmö kommun, Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhet, *Lika Unika* och *Tillgänglighets-sakkunnigas riksförening*. De menar att förslagen innebär att de problem som fanns innan den nuvarande plan- och bygglagen infördes kommer uppstå igen och hänvisar till att det tidigare ansågs vara ett stort problem att det utfärdades bygglov som var omöjliga att utnyttja på grund av att kraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet inte var uppfyllda. Bland annat *Länsstyrelsen i Skåne län*, Lunds kommun, *Advantum Arkitekter AB*, Astma- och Allergiförbundet, DHR, Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhet, *Lika Unika* och *Tillgänglighets-sakkunnigas riksförening*, menar att förslagen innebär en risk för att färre nybyggda bostäder kommer att uppfylla kraven på bl.a. tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelseförmåga. De framhåller att det är byggnadsnämnden som har bevisbördan vid tillsyn i efterhand och menar att byggnadsnämndens möjlighet att ingripa mot byggprojekt därför minskar, trots att tillsynen kvarstår. De befärar att kommunerna endast kommer att kunna ingripa vid grova avvikelser från kraven, t.ex. när felet är så allvarligt att fara föreligger för tredje man. MSB anser att kommunernas tillsynsroll behöver utvecklas om förslagen genomförs. Några remissinstanser, bl.a. Myndigheten för delaktighet, menar att risken för att fler bostäder inte blir tillgängliga motverkar genomförandet av de funktionshinderspolitiska målen (prop. 2016/17:188) liksom det internationella åtagandet enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Några kommuner, bl.a. *Båstads kommun*, är negativa till att en upplysningskyldighet för byggnadsnämnden införs.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län påpekar att kretsen av klagoberättigade begränsas när prövningen av en byggnads ändamålsenlighet och tillgänglighet ska ske i startbeskedet i stället för i bygglovet och menar att det kan vara lämpligt att dessa frågor kan överklagas av andra än byggherren eftersom de är av stort allmänt intresse.

Några remissinstanser, bl.a. Konkurrensverket, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, *Sundbybergs kommun*, Byggföretagen, Byggherrarna i Sverige AB, Fastighetsägarna, HSB, JM AB, *NCC Sverige AB* och Sveriges Allmännyta föreslår att regeringen ska utreda andra idéer eller gå vidare med andra förslag för att öka förutsägbarheten i byggprocessen. Exempelvis förordar bl.a. *Östersunds kommun*, Byggföretagen, HSB, JM AB och NCC Sverige AB och att regeringen bör gå vidare med Boverkets förslag om certifierade sakkunniga som redovisas i samma rapport som

förslagen om certifierade byggprojekteringsföretag. Sveriges Allmännyttas förespråkar ett nationellt typgodkännande och *Oskarshamns kommun* anser att ett ömsesidigt erkännande mellan kommuner bör införas. Byggföretagen, JM AB och *Svensk Ventilation* menar att förslaget behöver utredas ytterligare för att kunna genomföras.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

En mer förutsägbar byggprocess kan uppnås genom att certifierade byggprojekteringsföretag får ersätta kommunernas inledande kontroll av att byggreglerna uppfylls

Förutsägbarheten i byggprocessen behöver öka, särskilt för de aktörer som vill bygga med standardiserade processer för projektering och produktion, för att fördelarna med sådana processer och effektiviteten i byggandet ska kunna öka. Samtidigt måste byggprocessen resultera i att byggnaderna uppfyller statliga krav. Den övergripande frågan är vem som ska ta ansvar för att de av staten bestämda minimikraven uppfylls. Som beskrivits i avsnitt 4 är det i dag byggherren som har huvudansvaret, samtidigt som kommunen prövar och kontrollerar att kraven uppfylls i olika skeden av processen och i olika omfattning. Genom lovprövningen prövar kommunen att vissa bostadsutformnings- och tillgänglighetskrav är uppfyllda, och genom startbeskedet sker en viss kommunal kontroll av att de tekniska egenskapskraven är uppfyllda. Kommunen kan även genom tillsyn säkerställa att kraven är uppfyllda.

Ett sätt att öka förutsägbarheten i byggprocessen är att ge byggherren möjlighet att ta ett större ansvar för den tidiga kontrollen av att byggreglerna uppfylls, under förutsättning att projekteringen sker av en aktör som på förhand har bedömts ha tillräcklig kompetens för ändamålet.

I rapporten föreslås att det införs ett system med certifierade byggprojekteringsföretag som ska ersätta byggnadsnämndens inledande kontroll av om byggreglerna uppfylls vid nybyggnad av bostäder. Det ska enligt förslaget vara valfritt för en byggherre om denne vill anlita ett sådant företag. Om projekteringen utförs av ett sådant företag ska byggnadsnämnden, enligt förslaget, inte göra någon egen bedömning av om byggnaden uppfyller kraven, utan godta den bedömning som det certifierade byggprojekteringsföretaget har gjort. Det certifierade byggprojekteringsföretagets kunskap och erfarenhet utgör därmed en garanti för att projekteringshandlingarna för bostadsbyggnaden uppfyller statens krav (se avsnitt 7 för en närmare beskrivning om kraven på de certifierade byggprojekteringsföretagen). Byggherren får, genom att använda sig av en aktör som är certifierad för ändamålet, på så sätt ta ett större ansvar för den tidiga kontrollen av att byggregelverket uppfylls och behöver därmed inte ta diskussionen om hur reglerna ska tolkas med byggnadsnämnden. Enligt rapporten leder förslagen till att byggprocessen blir mer förutsägbar, samtidigt som förseningar i processen undviks. Förslagen påverkar emellertid inte byggnadsnämndens kontroll i byggskedet eller tillsyn, vilket enligt rapporten innebär att byggnadsnämnden kan ingripa i efterhand om nämnden i ett senare skede konstaterar att en byggnad som har projekterats av ett certifierat byggprojekteringsföretag inte uppfyller kraven.

I princip samtliga remissinstanser instämmer i rapportens beskrivning av att kommunernas olika bedömningar av byggreglerna minskar effektiviteten i bostadsbyggandet och i att förslag som ökar förutsägbarheten i byggprocessen behövs. Flera remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Stockholms län* och *SKR*, menar dock att grundproblemet är otydliga byggregler och ifrågasätter att förslagen i rapporten löser problemet med att byggreglerna bedöms olika av kommunerna. De befarar att problemet endast förskjuts till ett senare skede och att förslagen inte uppfyller sitt syfte. Några av remissinstanserna, bl.a. *Uppsala kommun*, menar att problemet bör lösas med tydligare byggregler samt resurs- och kompetenssatsningar i kommunerna, snarare än att införa fler aktörer som ska bedöma reglerna.

Som framgår av rapporten är problembilden komplex. Enligt regeringens bedömning krävs det flera olika åtgärder för att åstadkomma en ökad förutsägbarhet för byggherrar och därmed en effektivisering av byggprocessen, bl.a. genom förenklingar i byggregelverket. För närvarande genomför Boverket en översyn av byggreglerna, som beräknas pågå under flera år framöver. Vad översynen kommer att resultera i går i dagsläget inte att fullt ut förutse, men sannolikt kommer byggreglerna även fortsatt att utformas som funktionskrav. Att reglerna är utformade som funktionskrav innebär att det inte går att komma ifrån problemet att de kan komma att tolkas på olika sätt. Användandet av funktionskrav är inte något som remissinstanserna framför kritik emot, utan snarare ser bl.a. *Byggherrarna i Sverige AB*, *HSB* och *NCC Sverige AB* detta som något positivt. Förutom förbättringar i byggregelverket och kompetenshöjning bland aktörerna bedömer regeringen, i likhet många remissinstanser, däribland flera kommuner, att det behövs förändringar i byggprocessen för att öka förutsägbarheten för byggherrarna. Enligt regeringens bedömning utgör möjligheten för en byggherre att i ett tidigt skede i processen, genom ett certifierat byggprojekteringsföretag, få ett besked om att åtgärden uppfyller de krav som ställs, en viktig åtgärd för att en effektivisering av byggprocessen ska vara möjlig att uppnå. I likhet med vad *Linköpings kommun* för fram, bedömer regeringen att förslagen innebär en kvalitets-säkring i systemet som ger goda förutsättningar för att syftet ska uppnås. Regeringen håller inte med bl.a. *Byggföretagen*, *JM AB* och *Svensk Ventilation* om att förslaget behöver utredas ytterligare för att kunna genomföras.

Regeringen delar inte bl.a. *Oskarshamns* och *Uppsala kommuners* samt *Villaägarnas riksförbunds* farhåga att certifierade byggprojekteringsföretag inte kommer att utföra sitt uppdrag på ett opartiskt sätt. Regeringen menar tvärtom att ett system med certifierade byggprojekteringsföretag säkerställer att statens krav på bostadshus uppfylls, dels genom de krav på särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om bedömning av byggreglerna som ställs på företagen samt den certifiering som företaget måste ha (se avsnitt 7), dels genom att kommunerna alltjämt kommer att ha möjlighet att utöva kontroll under byggskedet och en skyldighet att utöva tillsyn i efterhand (se nedan för en utförligare beskrivning av förslagen). Regeringen bedömer att förslagen kommer att leda till att kunskapsnivåerna bland byggherrarna höjs, vilket i sin tur kan leda till att den fulla potentialen i funktionskraven utnyttjas bättre och att det på sikt skapas mer praxis i fråga om vad som ryms inom kraven. Regeringen anser att

förslagen sammantaget ökar förutsägbarheten i byggprocessen för de byggherrar som använder sig av certifierade byggprojekteringsföretag. Enligt regeringens bedömning möjliggör förslagen att byggkostnaderna kan minska, vilket i förlängningen kan leda till att fler bostäder byggs och framför allt att byggandet av bostäder som även hushåll med låga inkomster kan efterfråga ökar. Om ett certifierat byggprojekteringsföretag inte utför sitt uppdrag på ett opartiskt sätt är det en omständighet som skulle kunna tala för att företaget är olämpligt för sin uppgift, vilket skulle kunna leda till att företags certifiering återkallas (se avsnitt 8).

Några remissinstanser, bl.a. *Konkurrensverket*, *Länsstyrelsen i Västra Götalands län*, Oskarshamns kommun, Byggföretagen, Byggherrarna i Sverige AB, *Fastighetsägarna*, HSB, JM AB, NCC Sverige AB och *Sveriges Allmännyttas* föreslår att regeringen ska utreda andra idéer eller gå vidare med andra förslag för att öka förutsägbarheten i byggprocessen. Därutöver har Kommittén för Modernare byggregler i sitt betänkande *Modernare byggregler – förutsägbart, flexibelt och förenklat* föreslagit att det införs en s.k. byggkravsnämnd (SOU 2019:68). Regeringen har valt att inte gå vidare med det förslaget. Andra idéer om lösningar på olika problem inom byggprocessen tar regeringen inte ställning till inom ramen för detta lagstiftningsarbete. Regeringen konstaterar dock att behovet av alternativa spår bör minska om förslaget om certifierade byggprojekteringsföretag genomförs.

Systemet med certifierade byggprojekteringsföretag ska kunna användas vid nybyggnad av vissa bostadshus

I rapporten föreslås att en byggherre ska kunna använda sig av ett certifierat byggprojekteringsföretag vid projekteringen vid nybyggnad av bostäder. Till skillnad från bl.a. *MSB*, *SKR* och *Fastighetsägarna* instämmer regeringen i bedömningen som görs i rapporten att förslagen inte bör omfatta alla byggnadstyper, särskilt eftersom förslagen syftar till att underlätta för bostadsbyggandet. Regeringen anser dessutom att konsekvenserna av att alla typer av byggnader skulle omfattas är svåra att överblicka, särskilt för mer komplexa byggnader, byggnader som innehåller samhällsviktiga funktioner, såsom sjukhus, och lokaler där många människor kan förväntas vistas samtidigt, såsom idrottsarenor.

Förslaget i rapporten innebär att ett certifierat byggprojekteringsföretag skulle kunna användas för projektering av bostadsdelarna av en byggnad som innehåller både bostäder och exempelvis lokaler. Företaget skulle då bedöma kraven för bostadsdelarna medan byggnadsnämnden skulle pröva kraven för övriga delar av byggnaden inför bygglov och startbesked. Liksom *Oskarshamns kommun* befarar regeringen att en sådan ordning medför att det i projekt som innehåller blandade ändamål kan uppstå gränsdragningsproblem om vem som ska granska exempelvis sådana krav som behöver bedömas för hela byggnaden, såsom bärförmågan för lokaler i bottenplan som påverkar konstruktionen i övriga våningsplan. Dessutom minskar effektivitetsvinsten med förslagen om det i många fall kommer att krävas att både det certifierade byggprojekteringsföretaget och nämnden ska bedöma byggnaden. Enligt regeringens mening är det mer ändamålsenligt om ett certifierat byggprojekteringsföretag kan användas för projektering av hela byggnader i stället för delar av dem. Det skulle

Prop. 2021/22:212 möjliggöra att ett sådant företag kan användas för nybyggnadsprojekt med flerbostadshus som innehåller en viss andel lokaler för andra ändamål än bostäder, exempelvis kvartersbutik, restaurang eller frisörsalong i bottenplanet. En sådan ordning är även positiv ur perspektivet att regeringen vill skapa möjligheter för hållbara och attraktiva stadsmiljöer. Mot denna bakgrund bör användningsområdet för ett certifierat byggprojekteringsföretag avgränsas till nybyggnad av bostadshus, för att inkludera byggnader som till viss del innehåller lokaler för andra ändamål men till övervägande del innehåller bostäder. Vilka bostadshus som reglerna om certifierade byggprojekteringsföretag ska kunna användas för bör regleras genom myndighetsföreskrifter (se avsnitt 7). I förhållande till förslaget i rapporten innebär regeringens förslag att användningsområdet dels utökas till att inte enbart omfatta bostäder, dels begränsas till att inte omfatta sådana bostäder som finns i byggnader som till övervägande del innehåller annat än bostäder. Byggnadsnämnden ska vid sin prövning bedöma om en byggnad är ett sådant bostadshus som omfattas av regelverket eller inte. Om nämnden bedömer att bostadshuset inte är ett sådant som ett certifierat byggprojekteringsföretag kan användas för, innebär det att nämnden prövar förutsättningarna för bygglov som om ett sådant företag inte har använts. Frågan om användningsområdet bör ingå i den utvärdering av regelverket som beskrivs nedan.

Regeringen anser, till skillnad från bl.a. *Länsstyrelsen i Stockholms län* och *Astma- och Allergiförbundet*, att förslagen inte bör begränsas till att gälla enbart för serietillverkade hus. I likhet med vad som anförs i rapporten samt av remissinstanserna *Swedac*, *Fastighetsägarna* och *IQ Samhällsbyggnad*, menar regeringen att ett system med certifierade byggprojekteringsföretag med fördel kan tillämpas för även annan nybyggnad av bostadshus än för sådana som är serietillverkade. Som framgår ovan i avsnitt 5.1 har de allra flesta byggaktörer standardiserade inslag, även om det är de aktörer som har en hög grad av prefabricering och som är verksamma i flera kommuner som kan tänkas ha störst problem med kommunernas olika tolkningar av byggreglerna. Dessutom instämmer regeringen i bedömningen i rapporten att det är problematiskt att objektivt avgöra var gränsen går mellan serietillverkade hus och andra hus och att det i praktiken kan vara den som uppför huset, dvs. byggherren, som avgör det. Det är med den utgångspunkten svårt att begränsa förslagen på ett sätt som inte riskerar att exkludera andra som kan dra stor nytta av systemet. Däremot föreslår regeringen, enligt vad som redogörs för nedan, andra begränsningar av förslagen i rapporten som i likhet med vad bl.a. *Astma- och Allergiförbundet* vill uppnå innebär att förändringarna i byggprocessen inte gäller generellt, utan endast gäller för sådana projekt där ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts.

Att ett certifierat byggprojekteringsföretag kan anlitas för projektering av nybyggnad av bostadshus innebär att projekteringen kan avse antingen uppförande av ett nytt hus eller flyttning av ett befintligt hus. En byggherre kan däremot inte utnyttja möjligheten att anlita ett sådant företag för ändringsåtgärder av befintliga bostadshus. Regeringen delar bedömningen i rapporten att det är en lämplig avgränsning. Flyttning av en byggnad kräver oftast bygglov till skillnad från ändring av en byggnad. Dessutom innebär flyttning normalt sett en enklare bedömning av kravnivån jämfört med ändring av en byggnad, särskilt i förhållande till bestämmelserna om

varsamhet och förbud mot förvanskning. Därutöver bedömer regeringen att sådana bostadsprojekt med hög grad av standardisering som förslagen ytterst syftar till att främja, huvudsakligen avser nybyggnation och inte ändringar av byggnader. Enligt regeringen är det vidare en fördel att flyttning av bostadshus omfattas, eftersom det medför att sådana modulbostäder som lätt kan flyttas mellan olika platser omfattas av systemet.

När ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen ska kraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet inte prövas av byggnadsnämnden i bygglovet

Införande av ett system med certifierade byggprojekteringsföretag förutsätter enligt förslaget i rapporten att de utformningskrav som ska omfattas av certifieringen i stället blir tekniska egenskapskrav som ska prövas samlat med övriga tekniska egenskapskrav i byggprocessen. De utformningskrav som är aktuella är kraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet. I rapporten föreslås att ändringen ska gälla för allt byggande och inte enbart för sådana ärenden där ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts.

Genom att flytta prövningen av dessa krav från bygglovsskedet till byggprocessen ändras prövningens karaktär. Genom ett bygglov sker en prövning av om kraven uppfylls medan prövningen som sker inför ett startbesked avser om kraven kan antas uppfyllas. I rapporten bedöms ändringen vara nödvändig för att undvika att privata företag utöver myndighetsutövning i delar av bygglovsprövningen. Dessutom framhålls det i rapporten att det är en fördel att kraven kan bedömas samlat och att gränsdragningsproblem gällande vilka delar av kraven som ska prövas vid lov respektive startbesked kan undvikas. Enligt rapporten renodlar förslagen byggherreansvaret, eftersom det är byggherren som har ansvar för att de krav som gäller enligt plan- och byggregelverket uppfylls. Den prövning som i dag sker genom bygglovet innebär att byggnadsnämnden i efterhand inte kan angripa eventuella felaktigheter genom tillsyn. En ändring av prövningens karaktär öppnar upp för en sådan möjlighet. Enligt rapporten är en konsekvens av förslagen att det kan finnas en risk för att en byggnad inte blir tillgänglig om avsteg från kraven inte uppmärksammas förrän byggnaden är färdigställd och det inte är rimligt att åtgärda avstegen i efterhand.

Många av de remissinstanser som avstyrker förslagen i rapporten i sin helhet, däribland *Myndigheten för delaktighet* och *Lika Unika*, är kritiska till att utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet föreslås bli tekniska egenskapskrav, och att ändringen föreslås gälla för alla ärenden och inte enbart i de lovärenden där ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen. Liknande synpunkter framförs även av remissinstanser som är positiva till förslagen i stort, som exempelvis *Gävle kommun*. Regeringen kan se att det finns vissa fördelar med att låta utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet bli tekniska egenskapskrav. Regeringen anser dock, i likhet med bl.a. *Myndigheten för delaktighet* och *Gävle kommun*, att de skäl som låg till grund för att kraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet blev utformningskrav i samband med att plan- och bygglagen trädde i kraft kvarstår (se prop. 2009/10:170 Del 1, s. 256–258). Till skillnad från

Prop. 2021/22:212 rapporten bedömer regeringen att utformningskraven inte bör ändras och att ändringarna i regelverket bör begränsas till de ärenden där ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen. Byggnadsnämndens tidiga kontroll av utformningskraven bör alltså bibehållas i alla ärenden där ett certifierat byggprojekteringsföretag inte har använts. I de fall byggherren har valt att anlita ett certifierat byggprojekteringsföretag bör byggnadsnämndens prövning inför beslut om bygglov inte omfatta kraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet. Byggnadsnämnden ska i de fallen alltså inte beakta kraven i sin prövning, och kan därmed inte neka ett bygglov även om nämnden skulle anse att kraven inte är uppfyllda. Resultatet av regeringens förslag blir detsamma som rapportens i de fall ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts, dvs. att det endast är det certifierade byggprojekteringsföretaget som bedömer om kraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet är uppfyllda. Den stora skillnaden är att bygglovsprocessen behålls oförändrad för sådana byggprojekt där ett certifierat byggprojekteringsföretag inte har använts för projekteringen. Regeringens förslag är utformat på ett sådant sätt att certifierade byggprojekteringsföretag inte utövar myndighetsutövning.

Regeringens förslag innebär, liksom *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* och *Lagrådet* påtalar, att talerätsberättigade vid ett överklagande av bygglov i de fall där ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts inte med framgång kommer att kunna åberopa att utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet inte uppfylls, eftersom de kraven inte har prövats i bygglovet. Det står dock vem som helst fritt att göra en tillsynsansmälan till byggnadsnämnden och framföra sådana invändningar.

Det behövs ingen upplysningsskyldighet för byggnadsnämnden i bygglovsskedet

I rapporten föreslås att byggnadsnämnden ska få en upplysningsskyldighet gentemot sökanden, om det av underlaget i lovärendet uppenbart framgår att de tekniska egenskapskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet inte kan antas bli uppfyllda och byggnadsnämnden därmed inte kommer att kunna ge startbesked. Enligt rapporten är syftet med upplysningen att de sökande som inte har använt ett certifierat byggprojekteringsföretag i ett tidigt stadium ska få information om eventuella hinder som kan uppstå inför beslut om startbesked, för att minska risken för att en byggherre nekas startbesked efter att ha fått ett bygglov.

Några kommuner, bl.a. *Båstads kommun*, menar att en upplysningsskyldighet innebär att byggnadsnämnden ändå måste granska kravuppfyllnaden. Med regeringens förslag, som innebär att lovprövningen kommer att vara oförändrad i de fall ett certifierat byggprojekteringsföretag inte har använts, behövs enligt regeringens bedömning inte någon sådan upplysning.

När ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen ska de tekniska egenskapskraven inte prövas av byggnadsnämnden i startbeskedet

Enligt förslagen i rapporten ska de tekniska egenskapskraven antas komma att uppfyllas om ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen, utan att byggnadsnämnden ska göra någon egen

bedömning av kraven. De bedömningar som företaget har gjort och som redovisas i projekteringshandlingarna ska enligt förslagen i rapporten godtas av byggnadsnämnden i samband med startbeskedet.

Några remissinstanser, bl.a. *Gävle kommun*, anser att det är problematiskt att en byggnadsnämnd ska tvingas godta en felaktig projektering i startbeskedet och inte ska kunna vägra startbesked i uppenbara fall. Även regeringen ser problem med att föreskriva att kraven ska antas vara uppfyllda om ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts, eftersom det kan uppfattas som att byggnadsnämnden tvingas göra en bedömning som den eventuellt inte står bakom. Mot bakgrund av rapportens beskrivning av förslaget, att byggnadsnämnden inte ska göra någon egen bedömning av kraven, menar regeringen att det av författningstexten i stället bör framgå att byggnadsnämnden inte ska pröva kraven inför startbeskedet när ett sådant företag har använts vid projekteringen. Byggnadsnämnden ska alltså inte bedöma kraven, vilket medför att nämnden inte kan neka ett startbesked även om nämnden skulle anse att åtgärden inte kan antas uppfylla kraven. En byggherre som använder ett certifierat byggprojekteringsföretag för projekteringen hindras därmed inte från att påbörja åtgärden, även om byggnadsnämnden skulle ha en annan uppfattning i frågan om de tekniska egenskapskraven kan antas vara uppfyllda eller inte.

Enligt regeringens bedömning bör det samtidigt förtydligas att utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet inte heller ska prövas inför ett beslut om startbesked när ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts och kraven inte har prövats i ett bygglov.

Byggherren ska i ansökan om bygglov och vid det tekniska samrådet uppge vilket certifierat byggprojekteringsföretag som har använts för projekteringen

Enligt förslagen i rapporten ska byggherren senast vid det tekniska samrådet anmäla att ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts. En följd av regeringens förslag är att byggnadsnämnden redan i samband med ansökan om bygglov behöver få reda på om ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen. Enligt regeringen bör en byggherre som har använt ett sådant företag och därför vill att byggnadsnämnden inte ska pröva de krav som företaget redan bedömt, i ansökan om bygglov uppge vilket certifierat byggprojekteringsföretag som har använts. Detta är även i linje med vad *Göteborgs kommun* och *Föreningen Sveriges Byggnadsinspektörer* anför. Följden av att en byggherre inte lämnar någon sådan uppgift blir att byggnadsnämnden prövar åtgärden som om ett certifierat byggprojekteringsföretag inte har använts.

Enligt regeringens bedömning behöver motsvarande uppgift även lämnas inför startbeskedet. Skälen för det är att det kan gå lång tid mellan bygglov och startbesked, exempelvis när ett bygglov överklagas, och att det står en byggherre fritt att använda sig av ett certifierat byggprojekteringsföretag inför bygglovet men inte inför startbeskedet eller tvärt om, samt att byta företag mellan beslutet om bygglov och startbesked. Regeringen instämmer i bedömningen i rapporten att det är lämpligt att uppgifterna ges senast vid det tekniska samrådet, dvs. innan beslut om

Prop. 2021/22:212 startbesked. Det underlättar för byggnadsnämnden och byggherren att diskutera projektets förutsättningar och planera det fortsatta arbetet. Om flera tekniska samråd hålls lämnas uppgiften lämpligen vid det inledande tekniska samrådet. Om en byggnad ska uppföras i flera etapper kan uppgiften omfatta samtliga etapper eller en specifik etapp. Vad som är mest lämpligt är upp till byggherren att avgöra. För vissa enklare åtgärder där det inte ställs krav på kontrollansvarig krävs inget tekniskt samråd om byggnadsnämnden bedömer att samrådet är uppenbart obehövligt och byggherren inte begärt ett samråd. Om byggherren vill använda sig av ett certifierat byggprojekteringsföretag för sådana åtgärder kan byggherren själv begära ett samråd och i samband med detta ange att den använder sig av ett sådant företag och vilket företag det är. Regeringen instämmer därför i bedömningen i rapporten att det inte behövs någon särskild reglering för de åtgärder som i normalfallet inte kräver ett tekniskt samråd.

Enligt förslagen i rapporten ska uppgiften om att ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts anmälas till byggnadsnämnden. Eftersom begreppet anmälan kan sammanblandas med den s.k. bygganmälan, anser regeringen att det av författningstexten endast bör framgå att byggherren ska uppge vilket företag som har använts. Ändringen bör ses som en rent språklig ändring eftersom det varken i regeringens förslag eller i rapporten ställs några formkrav för uppgiften.

I fråga om vilket övrigt underlag som byggherren måste lämna in till byggnadsnämnden när ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts, menar regeringen, till skillnad från *Gävle kommun*, att det inte kommer uppstå gränsdragningsproblem och meningsskiljaktigheter mellan byggherren och nämnden i någon stor omfattning. Eftersom byggnadsnämnden inte ska göra någon prövning av utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet i beslutet om bygglov och inte heller någon prövning av de tekniska egenskapskraven i beslutet om startbesked, behöver det varken framgå av de ritningar, beskrivningar m.m. som ansökan om lov ska innehålla eller de tekniska handlingar som byggherren senast vid det tekniska samrådet ska lämna in till byggnadsnämnden hur kraven ska uppfyllas. Detta hindrar dock inte nämnden från att kunna begära in det underlag som krävs för att exempelvis kunna fastställa kontrollplanen i startbeskedet, utöva kontroll och tillsyn i byggskedet, hålla slutsamråd, bedöma om förutsättningarna för slutbesked är uppfyllda samt utöva tillsyn i efterhand. En annan sak är att det måste finnas ett tillräckligt detaljerat underlag i form av exempelvis ritningar och andra tekniska handlingar för att det certifierade byggprojekteringsföretaget ska kunna bedöma om kraven som omfattas av certifieringen är uppfyllda. Att sådana handlingar finns ska dock inte kontrolleras av byggnadsnämnden. I sammanhanget bör framhållas att de närmare krav som kommer att ställas på de certifierade byggprojekteringsföretagen kommer att framgå av certifieringsordningen och att revision i form av stickprovskontroll kommer att utövas av det ackrediterade certifieringsorganet (se avsnitt 7).

Byggnadsnämnden ska kontrollera att ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen

I de fall byggherren uppger att ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen behöver detta kontrolleras av kommunen,

eftersom det bara är när ett sådant företag har använts som nämnden inte ska pröva utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet respektive de tekniska egenskapskraven. I rapporten har inte den kontroll som ska ske beskrivits närmare och *Härnösands kommun* anser att byggnadsnämndens ansvar är oklart i det avseendet.

Enligt regeringen bör byggnadsnämnden kontrollera att de uppgifter som har lämnats av byggherren i ansökan om lov och vid det tekniska samrådet stämmer. Byggnadsnämnden bör alltså kontrollera att det företag som uppges ha utfört projekteringen var certifierat vid tidpunkten för projekteringen. Nämnden bör i normalfallet kunna utgå från att företaget som har använts är certifierat om byggherren uppger det. Om byggnadsnämnden vid en kontroll upptäcker att företaget inte är certifierat blir följden att nämnden prövar förutsättningarna för bygglov och startbesked som om ett sådant företag inte har använts. Följden av att nämnden inte upptäcker att en byggherre har lämnat felaktiga uppgifter är att utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet samt de tekniska egenskapskraven inte ingår i prövningen och att nämnden kan återkomma med tillsyn för att pröva om kraven är uppfyllda. Det får därmed anses ligga i byggherrens intresse att i förväg kontrollera att företaget är certifierat.

Ett certifierat byggprojekteringsföretag ska bedöma samtliga krav som omfattas av certifieringen

Ett certifierat byggprojekteringsföretag ska bedöma samtliga krav som omfattas av certifieringen (se avsnitt 7). Det innebär att det inte finns någon möjlighet att avgränsa bedömningen, exempelvis utifrån byggherrens faktiska behov, eller fördela bedömningen mellan olika certifierade företag i samma skede av processen. Enligt regeringens bedömning är det, i likhet med vad bl.a. *Uppsala universitet, juridiska fakulteten*, samt *Gävle och Hässleholms kommuner* framför, positivt att bedömningen ska omfatta hela projekteringen och inte enbart delar av den.

Att ett certifierat byggprojekteringsföretag ska bedöma samtliga krav som omfattas av certifieringen innebär även, vilket bl.a. *Härnösands kommun* anser bör tydliggöras, att sådana krav som är platsspecifika ska bedömas. Det kan exempelvis röra sig om krav som är beroende av omgivningen och byggnadens placering, såsom bullerskydd, ventilation och olika klimatzoners krav på snölast. Projekteringen ska alltså anpassas till de förutsättningar som gäller för varje enskild plats, även om byggnaden är avsedd att uppföras på flera platser. Tidigare framtagna projekteringshandlingar kommer att kunna återanvändas och företagets arbetsinsats kan koncentreras till de delar av byggnaden som behöver anpassas till den nya platsen.

Att samtliga krav som omfattas av certifieringen ska bedömas av ett certifierat byggprojekteringsföretag innebär att företaget behöver ha nödvändig kompetens inom samtliga dessa områden. Att sådan kompetens finns säkerställs genom de krav på särskild kunskap, erfarenhet och certifiering som ställs på företagen (se avsnitt 7).

Byggnadsnämnden får i enskilda fall medge mindre avvikelser från bl.a. kraven i Boverkets byggregler om det finns särskilda skäl, byggnadsprojektet ändå kan antas bli tekniskt tillfredsställande och det inte finns någon avsevärd olägenhet (avsnitt 1:21 BBR, jfr även prop. 2009/10:170 Del I, s. 312).

Regeringens förslag innebär att byggnadsnämnden inte ska pröva de krav som redan har bedömts av ett certifierat byggprojekteringsföretag, varken inför beslut om bygglov eller startbesked, om ett sådant företag har använts för projekteringen. Eftersom byggnadsnämnden inte gör någon bedömning av kravuppfyllnaden kan den heller inte göra någon bedömning av om det föreligger en sådan avvikelse som kan medges enligt byggreglerna. Avvikelser från kraven kan därför inte medges om ett certifierat byggprojekteringsföretaget har använts för projekteringen.

Systemet är frivilligt och innebär ingen förändring i byggherreansvaret

Det ska vara frivilligt för en byggherre att använda sig av ett certifierat byggprojekteringsföretag för projekteringen vid nybyggnad av bostadshus. Det ska alltså ses som ett komplement till dagens system. Det bör vara upp till byggherren att bedöma om det är lämpligt att använda sig av möjligheten att låta ett sådant företag utföra projekteringen och därmed inte få byggnadsnämndens bedömning av vissa utformningskrav och de tekniska egenskapskraven i förväg. En byggherre kan exempelvis välja att i lovskedet inte uppge att ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen för att få en fråga gällande ett utformningskrav på ändamålsenlighet eller tillgänglighet prövad i ett överklagbart beslut i ett så tidigt skede som möjligt. En sådan användning av systemet kan inte antas bli vanligt förekommande eftersom byggherren då inte fullt ut får del av fördelarna med att använda sig av ett certifierat byggprojekteringsföretag.

Förslagen innebär inte någon förändring i det s.k. byggherreansvaret. Byggherren kommer även fortsättningsvis ha det yttersta ansvaret för att kraven uppfylls, oavsett om ett certifierat byggprojekteringsföretag anlitas eller inte. Regeringen håller därför inte med *Villaägarnas riksförbund* om att förslagen innebär att ett större ansvar och större kostnader läggs på byggherren. Det är upp till byggherren om denne vill anlita eller själv certifiera sig som ett certifierat byggprojekteringsföretag för att begränsa omfattningen av byggnadsnämndens prövning inför bygglov och startbesked.

Om en byggherre väljer att anlita ett certifierat byggprojekteringsföretag får företaget ett civilrättsligt ansvar gentemot byggherren. Samtidigt har företaget ett offentlighetsrättsligt ansvar i relation till certifieringsordningen att följa villkoren för certifieringen. Företaget övertar dock inte byggherrens offentlighetsrättsliga ansvar för uppfyllandet av samhällets krav. Enligt regeringen innebär förslagen att byggherrens ansvar för att uppfylla kraven tydliggörs.

Förslagen innebär inte någon försvagning av kommunens kontroll i byggskedet eller kommunens tillsyn i övrigt. Förslagen påverkar varken de delar i byggprocessen som rör kontrollansvarig, kontrollplan eller certifierad sakkunnigs roll enligt kontrollplanen. Inte heller påverkas byggnadsnämndens prövning inför slutbesked eller nämndens möjligheter till ingripanden med förelägganden och förbud under byggprocessen eller i efterhand enligt 11 kap. plan- och bygglagen. Byggnadsnämnden har alltså kvar möjligheten att kontrollera och bedöma om en byggnad uppfyller kraven, även om projekteringen har utförts av ett certifierat byggprojekteringsföretag.

Många remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län*, *Malmö kommun* och *JM AB*, menar att förslagen inte minskar olikheterna i tolkningen av byggreglerna utan endast förskjuter problemet till ett senare skede. Rättelse i efterhand är både krångligare och dyrare för byggherrar och kommuner samt kan leda till förseningar och osäkerhet i fråga om när byggnaden får tas i bruk. Vid tillsyn är det dessutom nämnden som ska visa att kraven inte är uppfyllda, vilket är en skillnad mot när kraven prövas av nämnden inför bygglov respektive startbesked. En bärande del av förslagen är, enligt regeringen, att byggherren får ta ett större ansvar för kontrollen av att regelverket uppfylls. Detta innebär att byggandet i än större omfattning sker på byggherrens egen risk, om det i efterhand visar sig att projekteringen inte uppfyller kraven. Regeringen bedömer att en byggherre, med stöd av de kvalificerade bedömningar som har gjorts av det certifierade byggprojekteringsföretaget och de kontrollpunkter som byggherren för en dialog med byggnadsnämnden om, har goda förutsättningar att bedöma riskerna och driva sina byggprocesser efter sådana överväganden. Regeringen instämmer i bedömningen i rapporten att byggnadsnämndernas övriga kontroll och tillsyn i byggskedet och i efterhand trots det behövs och ska kvarstå även när projekteringen har utförts av ett certifierat byggprojekteringsföretag. Regeringen bedömer dock att förslagen inte kommer att öka byggnadsnämndernas tillsyn mer än marginellt och att byggherren i hög utsträckning därför inte kommer att drabbas av stopp i byggprocessen.

Regeringen håller inte med bl.a. *Länsstyrelsen i Skåne län*, *DHR*, *Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhet*, *Lika Unika* och *Tillgänglighetssakkunnigas riksförening* om att det finns en risk för att fler bostäder inte kommer att uppfylla kraven på bl.a. tillgänglighet och säkerhet vid användning och i händelse av brand. Förslagen innebär varken någon ändring av vilka krav som gäller vid nybyggnad av bostadshus eller någon förändring av kommunens kontroll i byggskedet eller kommunens tillsyn i övrigt. Dessutom begränsas förslagen på så sätt att byggnadsnämndens prövning av bl.a. tillgänglighetskraven är oförändrad i de fall ett certifierat byggprojekteringsföretag inte har använts. I de fall ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts menar regeringen att de krav på särskild kunskap, erfarenhet och certifiering som ställs på företagen säkerställer att kraven uppfylls (se avsnitt 7). Mot den bakgrunden bedömer regeringen att det inte heller finns någon risk för att förslagen motverkar genomförandet av nationella och internationella mål och åtaganden, som bl.a. *Myndigheten för delaktighet* anför.

Prop. 2021/22:212 Några remissinstanser, bl.a. *MSB*, menar att byggnadsnämndens möjligheter att utöva tillsyn behöver utvecklas om förslagen genomförs. Även i rapporten förs det fram att formerna för tillsynen behöver ses över. Regeringen konstaterar dock att en sådan översyn ligger utanför detta lagstiftningsarbete.

Systemet bör utvärderas

Förslagen innebär att byggprocessen kan effektiviseras, men byggprocessen ska fortfarande ytterst resultera i att kraven i byggreglerna uppfylls. Regeringen anser att systemet med certifierade byggprojekteringsföretag och dess konsekvenser bör utvärderas när det finns praktiska erfarenheter av systemets tillämpning, bl.a. mot bakgrund av vad som förs fram i rapporten och det som några av remissinstanserna anför om kommunernas tillsynsmöjligheter. Även omständigheten att systemet till stor del kommer att utgöras av myndighetsföreskrifter (se avsnitt 7 och 8) och därför inte fullt ut kan beskrivas i denna proposition utgör skäl för att en utvärdering bör genomföras så snart det finns förutsättningar för detta.

7 Ett certifierat byggprojekteringsföretag införs som ny aktör i plan- och bygglagen

Regeringens förslag: Ett certifierat byggprojekteringsföretag är ett företag som har ett kvalitetsledningssystem samt särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om att bedöma utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet samt de tekniska egenskapskraven vid nybyggnad av sådana bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av plan- och bygglagen. Företaget ska kunna styrka detta med ett certifikat. Frågor om certifiering av byggprojekteringsföretag ska prövas av organ som har ackrediterats för detta ändamål.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vad som krävs av certifierade byggprojekteringsföretag i fråga om kunskap, erfarenhet och certifiering.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilka bostadshus som ska omfattas av regleringen.

Rapportens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I rapporten föreslås att bedömningen endast ska omfatta tekniska egenskapskrav och att certifieringen ska omfatta byggnader. I rapporten föreslås inget bemyndigande i fråga om vilka bostadshus som ska omfattas av förslagets tillämpningsområde. I rapporten föreslås inte heller någon bestämmelse om att förvaltningsuppgift som innefattar myndighetsutövning överlämnas till certifieringsorganen.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några synpunkter på rapportens förslag om en definition av certifierade byggprojekteringsföretag. Ingen remissinstans yttrar sig särskilt om att det föreslås ett bemyndigande i fråga om kunskap, erfarenhet och certifiering. *Kontrollansvarigas Riksförening* och *Svensk Ventilation* är positiva till valet att utforma en certifieringsordning utifrån ett kvalitetsledningssystem med kompletterande krav och menar att ett sådant system även kommer att underlätta den kontrollansvariges bedömning.

NCC Sverige AB och *RISE* ifrågasätter att kvalitetsledningssystem har valts framför processcertifiering, eftersom kostnaderna för ett kvalitetsledningssystem enligt remissinstanserna innebär att enbart de stora företagen blir aktuella för certifiering. *RISE* menar samtidigt att ett certifierat företag kommer att ha stor nytta av certifieringen oavsett typ av certifiering. Ett fåtal remissinstanser, bl.a. *Härnösands kommun* och *Advantum Arkitekter AB*, befarar att certifierade byggprojekteringsföretag inte kommer att upprätthålla tillräcklig kompetens för att bedöma samtliga krav som omfattas av certifieringen.

Skälen för regeringens förslag

Bestämmelser om certifierade byggprojekteringsföretag införs

Förslagen om att en byggherre ska kunna anlita ett certifierat byggprojekteringsföretag, eller själv utgöra ett sådant företag, som ska säkerställa att utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet samt de tekniska egenskapskraven uppfylls innebär att det införs en ny aktör i plan- och bygglagen. Vilken roll ett certifierat byggprojekteringsföretag får och vilka krav som ställs på aktören behöver därför tydliggöras.

Enligt förslaget i rapporten ska ett certifierat byggprojekteringsföretag definieras som ett företag som har ett kvalitetsledningssystem samt särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om bedömning av byggnaders tekniska egenskaper och som kan styrka detta med ett certifikat som har utfärdats av ett organ som har ackrediterats för detta ändamål. Med det förslaget skulle certifieringen omfatta samtliga byggnadstyper och samtliga åtgärder, exempelvis ändringsåtgärder, vilket är mer omfattande än det tillämpningsområde som regeringen föreslår för ett certifierat byggprojekteringsföretag i avsnitt 6. Eftersom regeringen bedömer att tillämpningsområdet ska omfatta projektering av nybyggnad av vissa bostadshus bör även omfattningen av certifieringen avgränsas på motsvarande sätt (se nedan angående vilka bostadshus som ska omfattas av certifieringen).

Eftersom regeringens förslag även innebär att utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet förblir utformningskrav och inte görs till tekniska egenskapskrav, behöver det även framgå att certifieringen omfattar dessa utformningskrav.

Enligt *Lagrådet* är den i lagrådsremissen föreslagna definitionen av certifierat byggprojekteringsföretag mycket svårläst och *Lagrådet* anser att det är olämpligt att den grundläggande regleringen av certifierade byggprojekteringsföretag finns i en definitionsbestämmelse. *Lagrådet* föreslår en kortare definition som kompletteras i andra relevanta kapitel i lagen.

För att de bestämmelser om certifierade byggprojekteringsföretag som i lagrådsremissen placerats i 1 kap. plan- och bygglagen ska bli mer lättlästa

Prop. 2021/22:212 och efterlikna den reglering som gäller för bl.a. kontrollansvariga föreslår regeringen att de omformuleras något och flyttas till 9 kap.

Vad som krävs av ett certifierat byggprojekteringsföretag i fråga om kunskap, erfarenhet och certifiering ska framgå av myndighetsföreskrifter

För att förslagen ska kunna genomföras och för att de ackrediterade certifieringsorganen ska kunna börja certifiera företagen, behöver det tas fram ett nytt certifieringssystem för byggprojekteringsföretagen. Ett certifierat byggprojekteringsföretag ska, förutom ett kvalitetsledningssystem, ha särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om bedömning av utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet samt de tekniska egenskapskraven för bostadshus. Vilka krav som kommer ställas på ett certifierat byggprojekteringsföretag i fråga om sådan erfarenhet och kompetens, initialt och över tid, ska enligt regeringens förslag regleras genom myndighetsföreskrifter. I rapporten finns en beskrivning av de typer av krav som Boverket skulle kunna ställa med stöd av bemyndigandet, exempelvis gällande tillgång till personal som har lämplig kompetens. Regeringen håller inte med bl.a. *Härnösands kommun* om att det finns risk för att de certifierade byggprojekteringsföretagen inte kommer att ha tillräcklig kompetens för uppdraget. Regeringen instämmer i flera av remissinstansernas, bl.a. *Linköpings kommun*, bedömning att de krav som kommer att ställas på ett certifierat byggprojekteringsföretag, bl.a. i fråga om särskild kunskap och erfarenhet, innebär att certifierade byggprojekteringsföretag på ett fullgott sätt kommer att kunna säkerställa att aktuella krav uppfylls. Enligt rapporten skulle föreskrifterna dels kunna beskriva hur ett certifierat byggprojekteringsföretag ska uppfylla kravet på kompetens, exempelvis genom att anställa personal med rätt kompetens eller köpa in kompetens inom olika områden, dels kunna ställa krav på rutiner för projektering m.m.

Förutom föreskrifter om vad som krävs av företagen i fråga om kunskap och erfarenhet behövs föreskrifter i fråga om vilka krav i övrigt som ska gälla för certifiering. Även dessa föreslås regleras genom myndighetsföreskrifter.

Vilken myndighet som ska bli den föreskrivande myndigheten bör regleras genom förordning. Regeringen avser att besluta att Boverket ska vara den föreskrivande myndigheten. De föreskrifter som Boverket föreslår kommer att remitteras till berörda aktörer, exempelvis myndigheter, byggaktörer och funktionshindersorganisationer.

Vilka bostadshus som ska omfattas ska meddelas genom myndighetsföreskrifter

Som framgår ovan under rubriken Bestämmelser om certifierade byggprojekteringsföretag införs och i avsnitt 6 bedömer regeringen att ett certifierat byggprojekteringsföretag bör kunna användas vid projekteringen vid nybyggnation av byggnader som till viss del innehåller lokaler för andra ändamål men till övervägande del bostäder, och att certifieringen bör avgränsas på motsvarande sätt. Vilka lokaler för andra ändamål som ska omfattas av regleringen föreslås regleras genom myndighetsföreskrifter, för att ge regeringen eller den myndighet regeringen

föreskriver förutsättningar att göra nödvändiga lämplighetsavvägningar avseende tekniska krav och ändringar i regleringen vid behov. Prop. 2021/22:212

Certifieringen ska grundas på ett kvalitetsledningssystem

RISE ifrågasätter att ett certifierat byggprojekteringsföretag ska ha ett kvalitetsledningssystem i stället för en processcertifiering. I rapporten redogörs för båda de alternativa certifieringsordningarna och för- och nackdelar med systemen beskrivs. Det framhålls bl.a. att det finns kvalitetsledningssystem som bygger på väl etablerade internationella standarder, exempelvis SS-EN ISO 9001, och att det med ett sådant system finns heltäckande regelverk för hur certifieringsorganen ska arbeta, vilket saknas för processcertifiering. Vidare framhålls att processcertifiering innebär ett mer omfattande föreskriftsarbete för den föreskrivande myndigheten och kräver att myndigheten har den typ av kompetens som finns inom standardiseringsorganisationerna, vilket Boverket inte har i dag. Sammantaget bedömer regeringen, i likhet med bedömningen i rapporten och den som gjorts av bl.a. *Kontrollansvarigas Riksförbund*, att det finns fler fördelar med en kvalitetsledningssystemcertifiering med kompletterande krav än med en processcertifiering. Vilket kvalitetsledningssystem som ska krävas ankommer på föreskrivande myndighet att precisera.

Certifieringen ska grundas på ackreditering

Förslaget innebär att certifieringssystemet ska grundas på ackreditering, dvs. offentlig kontroll av privata aktörer. Certifieringsorgan ska kunna ackreditera sig för att därefter kunna certifiera byggprojekteringsföretag.

Genom ackreditering intygas att ackrediterade organ som erbjuder certifiering har den tekniska kompetens och opartiskhet som krävs för att kontrollera produkters och tjänsters överensstämmelse med tillämpliga nationella och internationella standarder. Genom den harmonisering av ackrediteringssystemet som skett genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 undviks även potentiellt handelshindrande system. Med detta menas att alla europeiska företag ska kunna verka inom certifieringsområdet, liksom att företagen som certifieras kan komma från hela EES-området.

Lagrådet efterfrågar en förklaring till om förordning (EG) nr 765/2008 gäller för byggprojekteringsföretag. Vidare efterfrågar *Lagrådet* en beskrivning av vilka regler som blir tillämpliga vid ackreditering och om det krävs någon ytterligare reglering, t.ex. någon bestämmelse om att ackreditering ska ske av certifieringsorgan och vad som då ska beaktas.

Ackreditering är ett internationellt system som inom EU har harmoniserats genom förordning (EG) nr 765/2008. Genom förordningen har gemensamma bestämmelser och principer om ackreditering av organ för bedömning av överensstämmelse införts och krav som återfinns i internationella standarder har kodifierats. Vidare har det införts krav på att medlemsstater ska acceptera en ackreditering utförd i annan medlemsstat. Enligt förordningen avses med bedömning av överensstämmelse en process där det visas huruvida specificerade krav avseende en produkt, en process, en tjänst, ett system, en person eller ett organ har uppfyllts (art.

Prop. 2021/22:212 2.12). Med ackreditering avses en förklaring från ett nationellt ackrediteringsorgan om att ett organ för bedömning av överensstämmelse uppfyller kraven i harmoniserade standarder och, i förekommande fall, eventuella ytterligare krav, bl.a. de som fastställs i sektorsspecifika program, för att utföra specifika bedömningar av överensstämmelse (art. 2.10). Förordningen är tillämplig på ackreditering, använt som ett obligatoriskt eller frivilligt förfarande i samband med bedömning av överensstämmelse, oavsett om bedömningen är obligatorisk eller inte och oavsett vilken rättslig ställning det organ som utför ackrediteringen har (art. 3). I förordningen föreskrivs bl.a. att ackrediteringsorganens verksamhet ska utgöra offentlig myndighetsutövning (art. 4.5), vilket tidigare inte hade ansetts vara fallet i alla medlemsstater. Svensk rätt har anpassats till förordningen genom lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll. Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Swedac, har utsetts att vara nationellt ackrediteringsorgan i Sverige som ansvarar för ackreditering enligt förordningen (4 §). Swedac beslutar i fråga om ackreditering samt beslutar om begränsning eller återkallelse av ackrediteringsintyg (5 och 6 §§). Swedac utövar även tillsyn över de ackrediterade organen samt har rätt att ta ut avgifter för ackreditering och tillsyn (18 och 21 §§). Swedacs beslut i fråga om ackreditering, begränsning och återkallelse av ackrediteringsintyg samt avgifter kan överklagas till förvaltningsdomstol (34 §).

Vid Swedacs tillsyn ingår både att granska certifieringsorganets arbets sätt och rapporter och att tillsammans med certifieringsorganet besöka det certifierade företaget. Den yttersta följden av Swedacs tillsyn över ackrediterade certifieringsorgan är, som redovisats ovan, att Swedac kan besluta att certifieringsorganet inte längre får vara ackrediterat. Organet förlorar då rätten att certifiera. Reglerna för när ackreditering ska dras tillbaka finns i artikel 5.4 i förordning (EG) nr 765/2008.

Förslagen i denna proposition rör i huvudsak frågor i byggprocessen, som är en nationell angelägenhet. Eftersom förordning (EG) nr 765/2008 är tillämplig på ackrediteringsförfaranden även inom icke-harmoniserade områden och ackreditering kan användas i processer för prövning av tjänster, bedömer regeringen att förordningen är tillämplig på byggprojektering.

Krav på certifiering under ackreditering för utförande av tjänst finns redan i plan- och bygglagen, bl.a. för kontrollansvariga (se 10 kap. 9 § PBL). Eftersom förslaget om certifierade byggprojekteringsföretag har utformats i enlighet med befintlig reglering för kontrollansvariga, där det inte finns några föreskrifter om ackreditering av certifieringsorgan som kompletterar lagen om ackreditering och teknisk kontroll, anser regeringen att det inte finns något behov av kompletterande föreskrifter för att certifiering under ackreditering ska kunna tillämpas för byggprojekteringsföretag.

Akcrediterade certifieringsorgan ska pröva frågor om certifiering av byggprojekteringsföretagen

Förslaget innebär att akcrediterade certifieringsorgan ska certifiera byggprojekteringsföretag.

Lagrådet efterfrågar en utförlig beskrivning av certifieringsorganens verksamhet och anser att certifieringsorganens verksamhet skulle kunna ses som myndighetsutövning. Om så är fallet är det enligt Lagrådet lämpligt att införa en delegationsbestämmelse i plan- och bygglagen. Vidare kan det enligt Lagrådet behövas bestämmelser bl.a. om hur handläggningen ska gå till och förutsättningar för överklagande av organens beslut. Lagrådet menar att frågan behöver behandlas i det fortsatta arbetet för att förslagen ska kunna ligga till grund för lagstiftning.

Certifieringsorganens verksamhet omfattas inte av samma regelverk som Swedacs ackrediteringsverksamhet (jfr lagen om ackreditering och teknisk kontroll). För organ som ansöker om eller har beviljats ackreditering gäller i stället Swedacs föreskrifter och allmänna råd om ackreditering (STAFS 2020:1) samt däri utpekade standarder. Enligt Swedacs föreskrifter ställs bl.a. krav på certifieringsorganets utvärderingsaktiviteter. Av betydelse för förslagen i aktuellt lagstiftningsärende kan sådana utvärderingsaktiviteter exempelvis innebära att certifieringsorganet ska vidta åtgärder för att utvärdera byggprojekteringsföretagets kvalitetsledningssystem genom en första revision och genom återkommande revisioner. Certifieringsorganet ska även bedöma byggprojekteringsföretaget utifrån de kompletterande krav som ställs i den föreskrivande myndighetens certifieringsföreskrifter. I Boverkets rapport framhålls att det är centralt att en revision omfattar stickprovskontroller av projekteringshandlingarna. Om certifieringskraven är uppfyllda vid den första revisionen ska certifieringsorganet utfärda ett certifikat. Om certifieringsorganet under den första revisionen bedömer att byggprojekteringsföretaget inte har säkerställt att de byggnader som projekteras uppfyller aktuella utformningskrav och de tekniska egenskapskraven, ska certifieringsorganet begära att byggprojekteringsföretaget vidtar korrigerande åtgärder, och inte utfärda något certifikat. Vid såväl de inledande som de återkommande revisionerna ska certifieringsorganet undersöka att de grundläggande organisatoriska förutsättningarna som gäller för certifieringen inte har förändrats. Vad som kommer fram vid revisionen kan leda till ingripanden från certifieringsorganets sida och ytterst till att ett utfärdat certifikat återkallas (se avsnitt 8).

I Swedacs föreskrifter och allmänna råd om ackreditering samt tillämpliga standarder ställs det även krav på att certifieringsorganet ska ha en process för att ta emot, utvärdera och fatta beslut om överklaganden. Swedacs tillsyn över certifieringsorgan, som beskrivs nedan i avsnitt 8, innebär endast att Swedac utvärderar om en sådan möjlighet till omprövning finns. Swedac gör ingen egen materiell prövning av organets beslut i det enskilda fallet. Inte heller i plan- och bygglagen finns bestämmelser om överklagande av certifieringsorgans beslut.

Enligt regeringens bedömning utgör den verksamhet som certifieringsorganen ska utföra myndighetsutövning. Förslaget innebär att ett byggprojekteringsföretag får särskilda förmåner som kan åberopas mot det allmänna, eftersom certifieringen medför bl.a. att bygglovsprövningen begränsas. Därtill får certifieringen indirekta effekter för andra sakägare, t.ex. grannar och andra intressenter i förfarandet. När en offentlig förvaltningsuppgift som innefattar myndighetsutövning överläts till enskilda krävs stöd i lag (12 kap. 4 § andra stycket regeringsformen). I likhet med Lagrådet anser regeringen därför att det i plan- och bygglagen

Prop. 2021/22:212 bör framgå att frågor om certifiering av byggprojekteringsföretag ska prövas av organ som har ackrediterats för ändamålet att certifiera byggprojekteringsföretag. Förslaget innebär att förvaltningsuppdrag som innefattar myndighetsutövning får utföras även av ett utländskt organ. Riksdagens beslut bör därför fattas i den ordning som föreskrivs i 10 kap. 6 § andra stycket regeringsformen.

Som anges i avsnitt 6 bör systemet med certifierade byggprojekteringsföretag utvärderas. Frågan om behov av eventuell ytterligare reglering bör som senast behandlas inom ramen för en sådan utvärdering.

En ömsesidighetsklausul införs

Regeringen instämmer i bedömningen i rapporten att förslagen om certifierade byggprojekteringsföretag inte strider mot EU-rätten. Förslagen gäller i huvudsak frågor i byggprocessen som är en nationell angelägenhet. Certifieringsorgan och byggprojekteringsföretag utanför Sverige ska dock kunna medverka i den processen. Ett grundläggande krav är att bedömningar, kontroller och provningar utförda av motsvarande organ i andra länder inom EU ska accepteras. För att eliminera risken för handelshinder föreslås därför en ömsesidighetsklausul i paragrafen med bestämmelser om certifierade byggprojekteringsföretag, som innebär att certifikatet ska utfärdas av ett organ som har ackrediterats för detta ändamål enligt förordning nr (EG) nr 765/2008 och 5 § lagen om ackreditering och teknisk kontroll, eller av någon som uppfyller motsvarande krav enligt bestämmelser i ett annat land inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Lagrådet efterfrågar en utförligare beskrivning av hur systemet ska fungera om certifieringen sker i ett annat land inom EU eller EES, t.ex. hur svenska föreskrifter på olika nivåer kan styra utländska certifieringsorgan.

Innebörden av ömsesidighetsklausulen är att ett certifieringsorgan kan ackrediteras av ett annat medlemslands nationella ackrediteringsorgan för ändamålet att utföra certifiering av byggprojekteringsföretag enligt det svenska regelverket. Ett sådant certifieringsorgan får certifiera byggprojekteringsföretag på samma sätt som ett certifieringsorgan som har ackrediterats i Sverige. De krav som det föreslås att ett byggprojekteringsföretag ska uppfylla för att bli certifierat, dvs. krav på kvalitetsledningssystem, särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om att bedöma de svenska nationella utformningskraven och tekniska egenskapskraven för vissa bostadshus, är desamma oavsett vilket certifieringsorgan som ska ta ställning till certifieringen. Såväl ett svenskt som ett utländskt certifieringsorgan som ska certifiera ett byggprojekteringsföretag ska alltså tillämpa de certifieringsföreskrifter som kommer att meddelas i anslutning till de lagförslag som föreslås i denna proposition.

Regeringens förslag: Om det är uppenbart för en byggherre att ett certifierat byggprojekteringsföretag vid projekteringen har åsidosatt sina uppgifter enligt plan- och bygglagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska byggherren underrätta byggnadsnämnden om detta.

Om byggnadsnämnden bedömer att ett certifierat byggprojekteringsföretag vid projekteringen har gjort en uppenbar felbedömning av utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet eller de tekniska egenskapskraven, ska nämnden underrätta den som har certifierat företaget om detta. Detsamma gäller om byggnadsnämnden bedömer att det certifierade byggprojekteringsföretaget är olämpligt för sin uppgift av något annat skäl.

Om ett certifierat byggprojekteringsföretag har visat sig vara olämpligt för sin uppgift får den som har certifierat företaget återkalla certifieringen.

Rapportens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I rapporten föreslås att byggnadsnämnden ska underrätta den som har certifierat företaget, om företaget i övrigt har visat sig uppenbart olämpligt för sin uppgift. I rapporten är uppgiftsskyldigheten för byggherren inte avgränsad till den projektering som byggherren ansvarar för.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har inte några synpunkter på rapportens förslag. Några remissinstanser, bl.a. *Energimyndigheten, Gävle, Göteborgs och Uppsala kommuner, Föreningen Sveriges Byggnadsinspektörer* samt *RISE*, menar att tillsynen över de certifierade byggprojekteringsföretagen bör förstärkas för att systemet ska fungera. De menar att tillsynen är särskilt viktig bl.a. eftersom det finns en ekonomisk beroendeställning mellan företaget och den som har anlitat det och de erfar att certifieringsorgan är restriktiva med att återkalla certifieringar. Enligt bl.a. Gävle kommun bör tillsynen förstärkas genom exempelvis utökade krav på stickprovskontroller hos de certifierade företagen. *Östersunds kommun* anser att det bör vara möjligt att stoppa det projekt som bristerna har upptäckts i. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* ifrågasätter att certifieringsorganet ska behöva göra en materiell bedömning av om kraven i byggreglerna är uppfyllda för att avgöra om företaget ska få behålla sin certifiering. *Örebro kommun* anser att det utöver återkallelse av certifiering kan finnas skäl att införa ytterligare sanktionsmöjligheter, såsom en sanktionsavgift.

Skälen för regeringens förslag

Tillsynen över de certifierade byggprojekteringsföretagen är en viktig del för att systemet ska fungera

Samhället ska inte acceptera ett certifierat byggprojekteringsföretag som missköter sitt uppdrag. Tillsynen över företagen är därför, precis som *Gävle kommun* m.fl. för fram, en viktig faktor för hur väl systemet kommer att fungera. Som beskrivs ovan i avsnitt 7 kommer både förutsättningarna

Prop. 2021/22:212 för certifieringsorganens tillsyn över de certifierade byggprojekteringsföretagen och de krav som ställs på certifieringsorganen att framgå av myndighetsföreskrifter. Det innebär att det är den föreskrivande myndigheten som kommer att överväga vilka åtgärder, exempelvis stickprovskontroller, som certifieringsorganen ska kunna vidta. Utöver det instämmer regeringen i bedömningen i rapporten att både byggherren och byggnadsnämnden bör ges en underrättelseskyldighet för att certifieringsorganet ska få information om relevanta brister och att certifieringsorganet bör ha en möjlighet att återkalla certifieringen.

Underrättelseskyldighet för byggherren

Eftersom det är angeläget att certifieringsorganet får kännedom om missförhållanden hos det certifierade byggprojekteringsföretaget anser regeringen att den byggherre som använder sig av ett sådant företag, i likhet med bedömningen i rapporten, bör åläggas en skyldighet att underrätta byggnadsnämnden om företaget har åsidosatt sina uppgifter i den projektering som företaget använts för. Uppgifterna ska sedan, genom den underrättelseskyldighet som föreslås nedan för byggnadsnämnden, nå certifieringsorganet. Det är främst brister i förhållande till vad som följer av föreskrifter som ligger till grund för certifieringen som avses.

För att skyldigheten inte ska bli för omfattande för byggherren och för att underlätta bedömningen av vad som omfattas av skyldigheten instämmer regeringen i bedömningen i rapporten, att byggherren endast ska behöva underrätta nämnden i uppenbara fall. Det ska alltså vara tydligt för byggherren att en brist föreligger. Det finns inga hinder mot att byggherren även i övrigt uppmärksammar byggnadsnämnden på situationer där byggherren anser att företaget har brutit i utförandet av sina uppgifter. Att underrättelseskyldigheten följer av projekteringen som företaget använts för medför att byggherren ska underrätta byggnadsnämnden i den kommun eller de kommuner där byggherren har angett att det certifierade byggprojekteringsföretaget har använts.

Underrättelseskyldighet för byggnadsnämnden

Införandet av ett system med certifierade byggprojekteringsföretag innebär att byggnadsnämnden inte har möjlighet att vägra bygglov eller startbesked om nämnden bedömer att den byggnad som det certifierade byggprojekteringsföretaget har projekterat inte uppfyller kraven. Däremot bör byggnadsnämnden i en sådan situation underrätta det certifieringsorgan som har certifierat företaget, som kan vidta ytterligare åtgärder, bl.a. överväga att återkalla certifieringen. Regeringen anser, i likhet med vad som framförs i rapporten att byggnadsnämndens underrättelseskyldighet bör inträffa först vid uppenbara felbedömningar av hur utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet samt de tekniska egenskapskraven ska uppfyllas vid nybyggnad av sådana bostadshus som omfattas av regleringen. En byggnadsnämnd som bedömer att företaget uppenbart har gjort en felbedömning bör även överväga andra åtgärder, såsom nekat slutbesked och tillsyn i övrigt beroende på i vilket skede felet uppmärksammas.

Enligt förslaget i rapporten ska byggnadsnämnden även underrätta certifieringsorganet om det certifierade byggprojekteringsföretaget i

övrigt har visat sig uppenbart olämpligt för sin uppgift, exempelvis om det finns brister i förhållande till föreskrifterna som ligger till grund för certifieringen eller andra relevanta missförhållanden i företagets verksamhet, t.ex. ekonomiska oegentligheter i företaget. Bristerna eller missförhållandena kan byggnadsnämnden exempelvis uppmärksamma under handläggningen av ett ärende eller via byggherren. I rapporten har det inte motiverats varför ett uppenbarhetsrekvisit är motiverat i detta fall. Regeringen anser, liksom flera av remissinstanserna, bl.a. *Gävle kommun*, att det finns ett behov av att förstärka tillsynen något. För att kravet på när byggnadsnämnden ska underrätta certifieringsorganet inte ska sättas för högt bör underrättelseskyldigheten för byggnadsnämnden i denna del inte enbart omfatta uppenbara fall, utan omfatta alla de situationer då byggnadsnämnden bedömer att företaget är olämpligt för sin uppgift. Som redogjorts för ovan i avsnitt 6 skulle den omständigheten att ett certifierat byggprojekteringsföretag inte utför sitt uppdrag på ett opartiskt sätt kunna tala för att företaget är olämpligt.

Certifieringsorganet ska få återkalla certifieringen

Det certifieringsorgan som har certifierat det certifierade byggprojekteringsföretaget ska få återkalla certifieringen, om företaget har visat sig vara olämpligt för sin uppgift. Motsvarande möjlighet har ett certifieringsorgan för en kontrollansvarig som visat sig vara olämplig för sin uppgift (se 11 kap. 36 § PBL).

Det är upp till certifieringsorganet att bedöma om företaget inte längre uppfyller kraven för certifiering eller i övrigt är olämpligt för sin uppgift och om certifieringen därför ska återkallas. Detta innebär, såsom *Länsstyrelsen i Västra Götaland* uppmärksammar, att certifieringsorganet kan behöva göra en materiell bedömning av om kraven i byggreglerna är uppfyllda som en del i bedömningen av om certifieringen ska återkallas. En konsekvens av att företaget får certifieringen återkallad är att det inte kan verka som ett certifierat byggprojekteringsföretag i andra projekt och att det behöver certifiera sig på nytt om det vill fortsätta att tillhandahålla sådana tjänster. Regeringen anser, till skillnad från bl.a. *Gävle kommun* att denna sanktion för närvarande är tillräcklig och att det inte behöver införas exempelvis en sanktionsavgift. Även *Kontrollansvarigas riksförening* anser att det är tillräckligt att de certifierade byggprojekteringsföretagen kontrolleras av certifieringsorgan som är ackrediterade för ändamålet.

Lagrådet anför att det bör anges om den som får sin certifiering återkallad kan överklaga detta och i så fall enligt vilka regler. Om återkallelsebeslutet ska kunna överklagas till domstol är frågan enligt *Lagrådet* om överklagandet ska ske till förvaltningsdomstol eller till mark- och miljödomstol. I detta lagstiftningsärende behandlas inte kontrollansvariga, men också när det gäller kontrollansvariga anser *Lagrådet* att motsvarande förtydliganden behövs.

Som angetts ovan under avsnitt 6 bör systemet med certifierade byggprojekteringsföretag utvärderas. Frågan om behov av eventuell ytterligare reglering bör som senast behandlas inom ramen för en sådan utvärdering.

Om ett byggprojekteringsföretag får sin certifiering återkallad kommer de projekteringshandlingar som har upprättats under tiden som företaget

Prop. 2021/22:212 var certifierat, liksom Östersunds kommun påpekar, fortfarande att vara giltiga. Detsamma gäller för de ritningar som bristerna upptäcktes i. I en sådan situation har dock byggnadsnämnden kvar möjligheterna till kontroll och ingripande genom tillsyn under byggskedet och i efterhand.

9 Anmälningsskyldighet enligt EU-rätten

Regeringens bedömning: Förslagen har anmälts i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet) och bör inte antas innan kommentarstiden har löpt ut den 9 juni 2022.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 20 § 6 förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet ska Regeringskansliet anmäla förslag till författningar i enlighet med de procedurer som följer av Sveriges EU-medlemskap eller av andra internationella överenskommelser. Sådan anmälningsskyldighet kan avse anmälan av nya bestämmelser som ställer krav på tjänsteverksamhet enligt tjänstedirektivet.

Förslagen i denna proposition innebär att det införs ett system där endast ett företag som har certifierats som ett certifierat byggprojekteringsföretag kan tillhandahålla tjänsten att bedöma om en projektering av ett bostadshus uppfyller utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet samt de tekniska egenskapskraven. Certifieringen ska ersätta byggnadsnämndens tidiga kontroll i lov- och byggprocessen. Förslagen har anmälts till Europeiska kommissionen enligt tjänstedirektivet (Fi2022/00867). Kommerskollegium anmälde förslagen den 9 mars 2022 på uppdrag av Regeringskansliet. Inom tre månader från mottagandet av anmälan ska kommissionen undersöka om de nya kraven är förenliga med gemenskapsrätten. Innan dessa tre månader har löpt ut, dvs. innan den 9 juni 2022, bör förslagen inte antas.

10 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 augusti 2022.

Regeringens bedömning: Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

Rapporten innehåller inga förslag om ikraftträdande- eller övergångsbestämmelser.

Remissinstanserna: *Luleå tekniska universitet* anser att det behöver belysas hur övergången kan ske från nuvarande process till föreslagen process. Övriga remissinstanser har inte lämnat någon synpunkt i denna del.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: En tillämpning av lagändringarna förutsätter att nödvändiga föreskrifter kopplade till dessa finns på plats. Certifierade byggprojekteringsföretag kan inte ersätta kontrollen av kraven i projekteringskedet förrän föreskrivande myndighet har meddelat föreskrifter som mer preciserat anger de krav som företagen måste uppfylla för att bli certifierade, certifieringsorgan har ackrediterat sig och företag har certifierat sig som byggprojekteringsföretag. I rapporten bedöms att det kommer att ta ca 12–18 månader att ta fram föreskrifterna. Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt för att föreskrifterna ska kunna tas fram med stöd av bemyndigandet som föreslås. Som framgår i avsnitt 9 bör riksdagen inte anta förslagen innan den 9 juni 2022, då kommentarstiden för Kommissionen löper ut. Mot denna bakgrund, och med hänsyn till den tid som krävs för riksdagens behandling av förslagen, bedöms lagändringarna kunna träda i kraft den 1 augusti 2022.

Regeringen bedömer att det inte finns något behov av övergångsbestämmelser. Det innebär att lagändringarna kan tillämpas i redan pågående ärenden. Mot bakgrund av den tid det tar innan nödvändiga föreskrifter finns på plats kommer dock lagändringarna ha varit i kraft under en tid innan en byggherre har möjlighet att använda ett certifierat byggprojekteringsföretag i ett projekt.

11 Konsekvenser

11.1 Konsekvenser för staten

Regeringen bedömer att förslagets konsekvenser för staten begränsas till Boverket, Swedac, länsstyrelserna samt mark- och miljödomstolarna.

Boverket

För att förslagen ska kunna genomföras och för att de ackrediterade certifieringsorganen ska kunna börja certifiera byggprojekteringsföretag, behöver Boverket, såsom föreskrivande myndighet, ta fram föreskrifter om ett nytt certifieringssystem för byggprojekteringsföretag och om vilka bostadshus som ska omfattas av regleringen. Föreskrifterna kommer bl.a. att innehålla de preciserade krav som ska gälla för certifiering av företagen och vad som ska krävas i fråga om kunskap och erfarenhet. De ändringar av bemyndigandet som föreslås innebär att Boverket även kommer kunna genomföra de förändringar i regelverket som är nödvändiga för att systemet ska vara ändamålsenligt över tid.

Förslagen innebär även att Boverket behöver förnya sina vägledningar för berörda aktörer för att underlätta tillämpningen. Detta har efterfrågats av flera remissinstanser, bl.a. av *Härnösands kommun*. Att myndigheten ska tillhandahålla vägledning och verka för ökad kunskap inom sitt verksamhetsområde följer av förordningen (2022:208) med instruktion för

Prop. 2021/22:212 Boverket. De kostnader som förslagen kan antas medföra för Boverket bedöms kunna hanteras inom ramen för befintligt anslag.

Swedac

Swedac får som ackrediteringsmyndighet en ny uppgift att ackreditera certifieringsorgan på området. Enligt Swedac behöver inga nya föreskrifter tas fram. Konsekvenserna för Swedac beror även på vilka kompletterande krav Boverket kommer att ställa i sina föreskrifter. Swedac bedömer att ackreditering av ett certifieringsorgan som redan är ackrediterat för att certifiera enligt ISO 9001 kommer att ta ca 3–6 månader efter att Boverkets kompletterande krav har meddelats, medan det för certifieringsorgan som inte tidigare är ackrediterade kan ta ca 6–9 månader. Kostnaden för Swedac att ackreditera certifieringsorgan för nya områden finansieras av avgifter som tas ut av de certifieringsorgan som väljer att ackreditera sig.

Länsstyrelserna och mark- och miljödomstolarna

Som framgår i avsnitt 6 bedömer regeringen att förslagen endast kommer att leda till en marginell ökning av tillsynsärenden hos byggnadsnämnderna. Samtidigt kan förslagen leda till att byggherrarna får starkare incitament att överklaga en kommuns bedömning av byggreglerna, om kommunens bedömning görs i ett tillsynsärende där byggnaden redan är uppförd. Sådana beslut överklagas till länsstyrelserna och domstolarna. Regeringen bedömer dock, till skillnad från *Länsstyrelsen i Västra Götalands län*, att ett eventuellt ökat antal överklagade tillsynsärenden om uppfyllandet av byggreglerna kommer att vara en försumbar andel av de överklagade tillsynsärendena i länsstyrelserna och domstolarna. De merkostnader som förslagen kan antas medföra för länsstyrelserna och mark- och miljödomstolarna bedöms därför vara av så begränsad omfattning att de kan hanteras inom ramen för befintliga anslag.

11.2 Konsekvenser för kommuner

Kommunernas arbetsinsats inför bygglov och startbesked minskar

Förslagen innebär att byggnadsnämnden inte ska pröva utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet samt de tekniska egenskapskraven inför beslut om bygglov och startbesked, om ett företag som är certifierat för ändamålet har använts för projekteringen av sådana bostadshus som regleringen omfattar. I sådana ärenden kan nämndens arbetsinsats inför besluten antas minska väsentligt och resurser för andra arbetsuppgifter kan frigöras, t.ex. för tillsyn och frågor om arkitektur och gestaltad livsmiljö. Det ankommer på nämnden att bedöma hur de frigjorda resurserna lämpligen bör fördelas. Resurserna kan även leda till kortare handläggningstider, vilket är en slutsats som även flera remissinstanser delar, däribland *Linköpings* och *Örebro kommuner* samt *Kontroll-*

ansvarigas riksförening. Det är dock svårt att kvantifiera den minskade arbetsinsatsen. Enligt Boverkets statistik om lov och byggande som baseras på kommunernas svar på Boverkets årliga Plan-, bygg- och tillsynsenkät har andelen beviljade bygglov som avser nybyggnad av permanenta bostadshus varierat mellan 12 och 14 procent 2018–2020. Effekten av förslagen kommer främst att bero på hur många byggherrar som använder sig av möjligheten att låta ett certifierat byggprojekteringsföretag utföra projekteringen. Förutom att förslagen innebär att nämndens arbetsinsatser kommer minska bedöms även förslagen innebära att nämnden, vilket även *Gävle kommun* framhåller, kan förutse vilken arbetsinsats som krävs inför lov och startbesked.

Förslagen innebär att byggnadsnämnden får en ny administrativ uppgift att underrätta det certifieringsorgan som har certifierat byggprojekteringsföretaget, om byggnadsnämnden bedömer att företaget har gjort en uppenbar felbedömning av utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet samt de tekniska egenskapskraven eller av något annat skäl är olämpligt för sin uppgift. Regeringen bedömer att en sådan underrättelse troligtvis kommer att ske sällan och inte kräva någon betydande arbetsinsats. Förslagen innebär inga övriga tillkommande arbetsuppgifter för byggnadsnämnderna.

Sammantaget bedöms byggnadsnämndernas arbetsinsats inför bygglov och startbesked minska med anledning av förslagen.

Tillsynsärendena kommer inte att öka mer än marginellt

I de ärenden där ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen kommer byggnadsnämndernas arbete att skifta från kontroll av handlingar i ett tidigt skede till ett mer reaktivt arbete vilket kan leda till ett ökat antal tillsynsärenden där frågan är om kraven är uppfyllda. Detta är en slutsats som delas av bl.a. *Länsstyrelsen i Dalarnas län, Båstads, Göteborgs, Halmstads, Härnösands, Hässleholms, Malmö och Uppsala kommuner* samt *Föreningen Sveriges Byggnadsinspektörer*. Samtidigt menar *Swedac* att certifieringen garanterar en högre kvalitet redan i projekteringsstadiet och att kunskapsnivåerna hos de certifierade byggprojekteringsföretagen över tid kommer att höjas och mer praxis utvecklas på området. Eftersom förändringarna i regelverket begränsas i förhållande till förslaget i rapporten, genom att utformningskraven på tillgänglighet och ändamålsenlighet inte blir tekniska egenskapskrav och byggnadsnämndens prövning kvarstår oförändrad i de ärenden som ett certifierat byggprojekteringsföretag inte har använts, kommer behovet av tillsyn inte öka i de ärenden där ett certifierat byggprojekteringsföretag inte använts. Som framgår ovan i avsnitt 6 bedömer regeringen sammantaget att förslagen endast kommer att leda till en marginell ökning av byggnadsnämndernas tillsynsärenden.

Kostnaderna för andra kommunala åtaganden kommer inte att öka

Några remissinstanser utgår från att förslagen kommer att leda till sämre kravuppfyllnad och pekar på konsekvenser av det. *Härnösands, Lunds* och

Prop. 2021/22:212 Malmö kommuner menar att förslagen kan leda till högre kostnader för bostadsanpassningsbidrag och hemtjänst, medan *MSB* menar att förslagen kan leda till ökad tillsyn för de kommunala räddningstjänsterna enligt lagen om skydd mot olyckor. Som framgår ovan i avsnitt 6 bedömer regeringen att ett system med certifierade byggprojekteringsföretag säkerställer att statens krav på bostadshus uppfylls, dels genom de krav på särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om bedömning av byggreglerna som ställs på företagen samt den certifiering som företaget måste ha, dels genom att kommunerna alltjämt kommer att ha möjlighet att utöva kontroll och tillsyn både i byggprocessen och i efterhand. I fråga om tillgänglighetskraven omfattar regeringens förslag dessutom, till skillnad från förslaget i rapporten, endast ärenden där ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen. Mot bakgrund av att antalet bostäder som inte uppfyller kraven inte bedöms öka, bedömer regeringen att inte heller kostnaderna för bostadsanpassningsbidrag, hemtjänst och tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor kommer att öka.

Byggnadsnämndens kompetens

I rapporten anförts att kommunerna kan få det svårare att upprätthålla sin kompetens, dels eftersom antalet ärenden där granskning av kraven ingår kommer att bli färre, dels eftersom det kan bli svårare för kommunerna att behålla kompetent personal när de certifierade byggprojekteringsföretagen konkurrerar om samma arbetskraft. Några av remissinstanserna, bl.a. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län*, *Göteborgs*, *Härnösands* och *Oskarshamns kommuner*, *Sveriges byggnadsinspektörer* och *Sveriges stadsarkitektförening*, instämmer i detta. Regeringen konstaterar att det redan i dag finns en privat arbetsmarknad för den kompetens som är i fråga och att kommunerna även i fortsättningen kommer att ha behov av en fungerande organisation för bl.a. bygglov, startbesked, kontroll och tillsyn. Lov- och byggprocessen kommer att vara oförändrad i de ärenden där ett certifierat byggprojekteringsföretag inte har använts. I de ärenden där ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts ska byggnadsnämnden även fortsättningsvis hålla tekniskt samråd, fastställa kontrollplan, besluta om start- och slutbesked och fatta övriga beslut som krävs under byggprocessen. Regeringen bedömer därför att byggnadsnämndernas kompetens inte kommer att minska som en konsekvens av att förslagen genomförs.

Den kommunala självstyrelsen

Den kommunala självstyrelsen påverkas genom att förslagen innebär att byggnadsnämndens kontroll av aktuella krav ersätts inför prövningen av bygglov respektive startbesked samt genom att byggnadsnämnden får en ny underrättelseskyldighet.

Enligt 14 kap. 3 § regeringsformen bör en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. Mot bakgrund av att den nya underrättelseskyldigheten inte bedöms kräva någon stor arbetsinsats och att det endast är den tidiga kontrollen av utformningskraven på

ändamålsenlighet och tillgänglighet samt de tekniska egenskapskraven för vissa bostadshus som ersätts, bedömer regeringen att förslagen endast innebär en marginell inskränkning i den kommunala självstyrelsen. Byggnadsnämndens tillsyn kvarstår och övriga förutsättningar som ingår i byggnadsnämndens prövning av bygglov respektive startbesked påverkas inte. Exempelvis är det även fortsättningsvis byggnadsnämnden som ska bedöma frågor om lämplig utformning och placering i förhållande till stads- och landskapsbild eller om en byggnad har god form-, färg- och materialverkan. Eftersom syftet med förslagen är att öka förutsägbarheten och effektiviteten i byggprocessen genom att ersätta kommunernas tidiga kontroll av aktuella krav, för att möjliggöra byggande av fler bostäder, kan syftet inte heller åstadkommas på ett, för den kommunala självstyrelsen, mindre ingripande sätt. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att förslaget utgör ett proportionerligt och berättigat ingrepp i den kommunala självstyrelsen.

Finansiella konsekvenser

Förslagen innebär att kommunen får en ny upplysningsskyldighet som ska finansieras samt att kommunens arbetsbörda för tillsyn kan öka marginellt. Förslagen innebär dock inga nya åtaganden som innebär att den kommunala finansieringsprincipen ska tillämpas.

11.3 Konsekvenser för företag

Företag som använder sig av standardiserade och repeterbara processer

Förslagen får störst konsekvenser för de byggaktörer som har en hög grad av standardiserade eller repeterbara inslag i sin projekterings- och tillverkningsprocess och som därför väljer att certifiera sig eller anlita ett certifierat byggprojekteringsföretag. När ett certifierat byggprojekteringsföretag används för projekteringen kan kostnadsdrivande ovisshet och förseningar i byggprocessen i stor utsträckning undvikas. Förslagen bedöms öka förutsägbarheten och effektiviteten i byggprocessen, även om det är svårt att kvantifiera värdet av sådana fördelar. Fördelarna bedöms bli störst för de företag som producerar stora volymer bostäder och som har en egen organisation och process för projektering. Fördelarna bedöms även vara stora för de företag som investerar i innovativa lösningar för att uppfylla byggreglerna. Mot den bakgrunden bedöms förslagen kunna leda till minskade byggkostnader.

I de fall ett företag är byggherre innebär förslagen ett ökat ansvar för den tidiga kontrollen av om utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet samt de tekniska egenskapskraven uppfylls. Enligt många remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län*, *Båstads*, *Göteborgs*, *Malmö* och *Uppsala kommuner* samt *Sveriges byggnadsinspektörer*, kan förslagen leda till att byggherren får ökade kostnader för rättelser av redan uppförda byggnader och att det blir mindre förutsägbart när en byggnad kan tas i bruk. Även om byggherren med förslagen får ett

Prop. 2021/22:212 ökat ansvar bedömer regeringen att risken för att byggherren drabbas av ökade kostnader senare i byggprocessen är liten (jfr avsnitt 6). En byggherre som är missnöjd med kommunens beslut i ett tillsynsärende har möjlighet att få kommunens bedömning överprövad genom att överklaga beslutet.

Vidare innebär förslagen att ett företag som är byggherre får en skyldighet att underrätta byggnadsnämnden om ett certifierat byggprojekteringsföretag uppenbart åsidosätter sina uppgifter.

Förslagen bedöms kunna öka intresset för att bygga med standardiserade och repeterbara processer, vilket är positivt för de företag som tillhandahåller sådana tjänster. Regeringen bedömer därmed, till skillnad från bl.a. *JM AB*, *NCC Sverige AB* och *Byggföretagen*, att förslaget kan leda till förbättrad konkurrens. Ökad förutsägbarhet och kunskap kan gynna utvecklingen av olika typer av standardiserad och repeterbar projektering och produktion av bostadshus och öka viljan att investera i utökad produktionskapacitet.

Förslagen bedöms inte påverka företag som väljer att inte använda sig av ett certifierat byggprojekteringsföretag för projekteringen.

Mindre företag

Några av remissinstanserna, bl.a. *JM AB*, *NCC Sverige AB*, *RISE*, *Sveriges Allmännyttan* och *Byggföretagen*, menar att en certifiering innebär så stora kostnader att många företag sannolikt kommer att välja bort certifieringen. *Energimyndigheten* och *länsstyrelserna i Västernorrlands och Västra Götalands län* befarar att förslagen kan snedvrída konkurrensen till nackdel för lokala mindre företag som inte har samma möjligheter att certifiera sig som större företag med nationell eller internationell marknad. Regeringen delar bedömningen i rapporten att arbetsinsatsen och kostnaden för att certifiera ett företag samt upprätthålla certifieringen innebär att enbart de företag som har ett behov av en mer förutsägbar byggprocess kommer att certifiera sig. Antagligen kommer även storleken på företaget vara en faktor för om ett företag väljer att certifiera sig. Möjligheterna att certifiera sig kan även komma att variera över landet beroende på tillgång till kompetens på området, särskilt för lokalt etablerade mindre företag. För mindre företag kan det i stället vara fördelaktigt att anlita ett certifierat byggprojekteringsföretag för projekteringen.

Certifierade byggprojekteringsföretag

De företag som väljer att certifiera sig kan tillhandahålla en ny typ av tjänst på marknaden, dvs. tjänsten att bedöma om en projektering av ett bostadshus uppfyller utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet samt de tekniska egenskapskraven. För de certifierade byggprojekteringsföretag som även agerar byggherre innebär förslagen att byggprocessen blir mer förutsägbar och effektiv eftersom kostnadsdrivande ovisshet och förseningar i byggprocessen i stor utsträckning kan undvikas.

De företag som väljer att certifiera sig måste underställa sig kraven för att bli certifierade och för att behålla certifieringen. Den omställningen kan bli olika stor, och därmed medföra olika stora kostnader, beroende av hur företaget arbetar i dag. I rapporten bedöms förslagen sammantaget ge sådana fördelar som överväger kostnaderna med certifieringen. Flera remissinstanser, bl.a. *RISE*, instämmer i detta.

Certifieringsorgan

För certifieringsorganen innebär förslagen att deras verksamhet kan utökas till att omfatta även certifiering för byggprojekteringsföretag. Det förutsätter att certifieringsorganet ackrediteras för ändamålet. Enligt rapporten kan kostnaderna för ackreditering komma att skilja sig mellan certifieringsorgan beroende av om certifieringsorganet redan är ackrediterat enligt det kvalitetsledningssystem som används eller inte. Certifieringsorganens intresse av att ackreditera sig kommer att bero på hur många företag som vill certifiera sig och vilka krav som kommer att ställas på certifieringsorganen genom Boverkets certifieringsföreskrifter.

Förslaget att certifieringsorgan ska pröva frågor om certifiering av byggprojekteringsföretag innebär att organen tilldelas en förvaltningsuppgift som innefattar myndighetsutövning.

11.4 Konsekvenser för enskilda

För enskilda som är byggherrar är konsekvenserna av förslagen desamma som för företag som är byggherrar.

Förslagen bedöms leda till mer förutsägbara och effektiva byggprocesser, vilket i sin tur bedöms bidra till fler kostnadseffektiva bostäder. Förutsättningarna för att fler ska kunna efterfråga nyproducerade bostäder framöver bedöms därför öka.

Enligt några remissinstanser, bl.a. *MSB*, *Astma- och Allergiförbundet*, *DHR*, *Förbundet FÖR delaktighet och jämlikhet*, *Lika Unika* och *Tillgänglighetssakkunnigas riksförening*, finns det en risk för att förslagen leder till att fler bostäder inte uppfyller krav på t.ex. tillgänglighet och brandsäkerhet. Enligt *Folkhälsomyndigheten* går det inte att bedöma vilka konsekvenser förslagen får för människors hälsa och jämlikheten i hälsa. Regeringen bedömer, bl.a. mot bakgrund av de skäl som redovisas i avsnitt 6, att förslagen inte kommer att leda till att fler nybyggda bostäder inte uppfyller utformningskraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet eller de tekniska egenskapskraven. Det innebär att förslagen inte bedöms få några negativa konsekvenser för t.ex. personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Det bör dock genomföras en utvärdering, bl.a. för att säkerställa att tillgängligheten för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga inte har påverkats negativt av reformen. Utvärderingen bör, som redogjorts för ovan i avsnitt 6, genomföras så snart det finns praktiska förutsättningar för detta.

11.5 Konsekvenser för bostadsbyggandet

Förslagen förväntas leda till ökad förutsägbarhet i byggprocessen i de fall certifierade byggprojekteringsföretag används, vilket bl.a. kan leda till kortare ledtider och därmed lägre produktionskostnader. Förslagen kan även leda till att funktionskraven i Boverkets byggregler i större utsträckning används på det sätt som de syftar till, dvs. att olika tekniska lösningar och innovationer möjliggörs, och till att ny praxis om på vilka sätt kraven kan uppfyllas skapas. Förslagen förväntas innebära att det blir mer attraktivt att använda sig av projektering och produktion med hög grad av standardiserade och repeterbara inslag vilket kan leda till ökad konkurrens inom byggsektorn och därför till en utveckling där lägre produktionskostnader återspeglas i boendekostnaderna. Regeringen bedömer sammantaget att förslagen kan leda till ökad effektivitet i byggprocessen och till att fler bostäder byggs, framför allt fler bostäder som fler människor kan efterfråga.

11.6 EU-rätten och internationella åtaganden i övrigt

Förslagen i propositionen bedöms vara förenliga med EU-rätten och Sveriges internationella åtaganden i övrigt.

Förslagen har, som redovisas i avsnitt 9, anmälts enligt tjänstedirektivet.

11.7 Övriga konsekvenser

Förslagen innebär ingen ändring av de krav som ska uppfyllas vid nybyggnad av bostäder. Kommunerna kommer även fortsättningsvis att pröva en byggnads utformning med hänsyn till bl.a. stads- och landskapsbilden samt utformningskravet på god form-, färg- och materialverkan genom detaljplan, områdesbestämmelser och bygglov. Därtill kommer kommunen fortsättningsvis att pröva byggnadens förenlighet med gällande detaljplan och områdesbestämmelser. Förslagen bedöms därför inte ha någon påverkan på de nationella kulturmiljömålen, det nationella målet för arkitektur, form och design, Sveriges klimatmål, generationsmålet eller miljö kvalitetsmålen, främst God bebyggd miljö.

Regeringen bedömer, bl.a. mot bakgrund av de skäl som redovisas i avsnitt 6, att förslagen inte kommer att leda till att fler nybyggda bostäder inte uppfyller kraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet eller de tekniska egenskapskraven. Det innebär att förslagen inte bedöms få några negativa konsekvenser för t.ex. tillgängligheten i bostäder, skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljön eller hushållning med vatten och avfall.

I den utsträckning förslagen bidrar till att underlätta bostadsbyggandet har förslagen viss betydelse för det folkhälsopolitiska målområdet Boende och närmiljö (se prop. 2017/18:249 s. 75–81). Genomförandet av förslagen har därmed viss betydelse för det övergripande folkhälsopolitiska målet om att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa

i hela befolkningen och att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation (se samma prop. s. 30). Prop. 2021/22:212

Regeringen instämmer i bedömningen i rapporten att förslagen varken påverkar kontrollansvarigas eller sakkunnigas respektive roller i byggprocessen. *Kontrollansvarigas riksförening* bedömer att den kontrollansvariges arbete kommer att underlättas i de fall ett certifierat byggprojekteringsföretag används, bl.a. eftersom ett sådant företag kan förväntas ha kunskap om kraven.

12 Författningskommentar

9 kap. Bygglov, rivningslov och marklov m.m.

21 § En ansökan om lov eller förhandsbesked ska vara skriftlig och innehålla de ritningar, beskrivningar och andra uppgifter som behövs för prövningen.

En ansökan om lov ska dessutom innehålla

1. byggherrens förslag om vem eller vilka som ska vara kontrollansvariga enligt det som följer av 10 kap. 9 och 10 §§, och

2. de handlingar som krävs för beslut om startbesked enligt 10 kap., om ansökningen avser tillbyggnad eller annan ändring av ett en- eller tvåbostadshus.

Om ett certifierat byggprojekteringsföretag som avses i 32 b § har använts för projektering och sökanden önskar att bygglov med stöd av 32 c § ska ges utan att vissa krav ska prövas, ska en ansökan om lov dessutom innehålla en uppgift om vilket företag som har använts.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad en ansökan om lov eller förhandsbesked ska innehålla. Paragrafen utformas i allt väsentligt enligt *Lagrådets* förslag.

Enligt *tredje stycket*, som är nytt, ska en byggherre som har använt ett certifierat byggprojekteringsföretag för projektering, i ansökan om lov uppge vilket företag som har använts för att 32 c § ska bli tillämplig vid prövningen av bygglovet. Eftersom användandet av ett certifierat byggprojekteringsföretag är frivilligt ska en ansökan inte anses ofullständig för att en sådan uppgift saknas, jfr 22 §.

Certifierat byggprojekteringsföretag definieras i 32 b §.

Övervägandena finns i avsnitt 6.

Särskilda bestämmelser för det fall ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projektering

32 b § *Ett certifierat byggprojekteringsföretag är ett företag som har ett kvalitetsledningssystem samt särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om att bedöma kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 samt 4 § vid nybyggnad av sådana bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 § och som kan styrka detta med ett certifikat.*

Frågor om certifiering av byggprojekteringsföretag ska prövas av organ som har ackrediterats för ändamålet att certifiera byggprojekteringsföretag enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 och 5 § lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll. Detsamma gäller organ

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om ett certifierat byggprojekteringsföretag och vem som får pröva frågor om certifiering av sådana företag. Paragrafen utformas med beaktande av *Lagrådets* förslag och synpunkter.

Av *första stycket* framgår att ett certifierat byggprojekteringsföretag är ett företag som har ett kvalitetsledningssystem samt särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om att bedöma kraven på lämplighet för sitt ändamål (8 kap. 1 § 1), tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga (8 kap. 1 § 3) och tekniska egenskaper (8 kap. 4 §) vid nybyggnad av sådana bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag. Företaget ska kunna styrka detta med ett certifikat.

Vilket kvalitetsledningssystem som ett certifierat byggprojekteringsföretag ska ha samt vad som krävs för att ett sådant företag ska anses ha särskild sakkunskap och erfarenhet preciseras i föreskrifter som meddelas med stöd av 16 kap. 9 §.

Med bostadshus avses en- och tvåbostadshus, flerbostadshus samt komplementbostadshus. Ett bostadshus ska till övervägande del innehålla bostäder (jfr prop. 2019/20:81 s. 34). Det innebär att ett bostadshus kan inrymma utrymmen som är avsedda att användas för andra ändamål än bostäder, exempelvis lokal för restaurang i bottenplan. Vilka bostadshus som omfattas av regleringen preciseras i föreskrifter som meddelas med stöd av 16 kap. 9 §.

Enligt *andra stycket* ska frågor om certifiering av byggprojekteringsföretag prövas av certifieringsorgan som har ackrediterats för ändamålet. Ackrediteringen utfärdas av det svenska ackrediteringsorganet Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 och 5 § lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll, eller av någon som uppfyller motsvarande krav enligt bestämmelser i ett annat land inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

32 c § Om ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projektering vid nybyggnad av ett sådant bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 § 4, ska bygglov ges utan prövning av om kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 är uppfyllda. Detta gäller trots vad som föreskrivs i 30 § första stycket 4, 31 § 3 och 31 a § 3.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om omfattningen av byggnadsnämndens prövning inför beslut om bygglov, när ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen vid nybyggnad av bostadshus. Paragrafen utformas i allt väsentligt enligt *Lagrådets* förslag.

Enligt paragrafen ska bygglov, trots 30 § första stycket 4, 31 § 3 och 31 a § 3, ges utan att kraven på att en byggnad ska vara lämplig för sitt ändamål (8 kap. 1 § 1) eller vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga (8 kap. 1 § 3) prövas, om

ansökan avser nybyggnad av ett sådant bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag och ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen.

För en definition av nybyggnad, se 1 kap. 4 §.

Med sådana bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 § 4 avses samma som i 32 b §. Byggnadsnämnden ska vid en prövning enligt denna paragraf bedöma om den byggnad som bygglov söks för är ett sådant bostadshus som avses i de föreskrifter som har meddelats med stöd av bestämmelsen.

Eftersom paragrafen är tillämplig endast om ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen behöver byggnadsnämnden, inför prövningen av om bygglov kan ges, kontrollera att företaget var certifierat när det användes.

Att byggherren i ansökan om bygglov ska uppge vilket certifierat byggprojekteringsföretag som har använts för projekteringen framgår av 21 §. Följden av att en byggherre inte lämnar någon sådan uppgift blir att byggnadsnämnden prövar åtgärden som om ett certifierat byggprojekteringsföretag inte har använts.

Övervägandena finns i avsnitt 6.

32 d § Om det är uppenbart för en byggherre att ett certifierat byggprojekteringsföretag vid projekteringen har åsidosatt sina uppgifter enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 §, ska byggherren underrätta byggnadsnämnden om detta.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om att byggherren ska underrätta byggnadsnämnden om ett certifierat byggprojekteringsföretag i den projektering som det använts för inte utför sina uppgifter på ett korrekt sätt. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Enligt paragrafen ska byggherren underrätta byggnadsnämnden om det är uppenbart för honom eller henne att ett certifierat byggprojekteringsföretag vid projekteringen har åsidosatt de uppgifter som följer av lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 §. Att åsidosättandet ska vara uppenbart för byggherren innebär att bristen ska vara tydlig för byggherren för att underrättelseskyldigheten ska gälla. Att underrättelseskyldigheten följer av projekteringen som företaget använts för medför att byggherren ska underrätta byggnadsnämnden i den kommun eller de kommuner där byggherren har angett att det certifierade byggprojekteringsföretaget har använts.

Bestämmelser om byggnadsnämndens underrättelseskyldighet till certifieringsorganet finns i 11 kap. 34 a §. Bestämmelser om förutsättningar för certifieringsorganet att återkalla certifieringen finns i 11 kap. 36 §.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

10 kap. Genomförandet av bygg-, rivnings- och markåtgärder

18 § Byggherren ska senast vid det tekniska samrådet till byggnadsnämnden lämna

1. ett förslag till en sådan kontrollplan som krävs enligt 6 §, samt
2. de tekniska handlingar som, utöver ansökningshandlingarna enligt 9 kap. 21 §, krävs för att byggnadsnämnden ska kunna pröva frågan om startbesked.

Om ett certifierat byggprojekteringsföretag som avses i 9 kap. 32 b § har använts för projektering och byggherren önskar att startbesked med stöd av 25 a § ska ges utan att vissa krav ska prövas, ska byggherren senast vid det tekniska samrådet dessutom lämna en uppgift om vilket företag som har använts.

Första stycket 1 gäller inte rivningsåtgärder, om byggnadsnämnden i det enskilda fallet har beslutat att det inte behövs någon kontrollplan.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad byggherren ska lämna in till byggnadsnämnden inför prövningen av om startbesked ska ges. Paragrafen utformas i linje med *Lagrådets* förslag.

Enligt bestämmelserna i *andra stycket*, som är nya, ska en byggherre som har använt ett certifierat byggprojekteringsföretag för projekteringen, senast vid det tekniska samrådet dessutom uppge vilket företag som har använts för att 25 a § ska bli tillämplig vid prövningen av startbeskedet. Om flera tekniska samråd ska hållas lämnas uppgiften lämpligen vid det inledande tekniska samrådet. Om en byggnad ska uppföras i flera etapper kan uppgiften omfatta samtliga etapper eller en specifik etapp.

Uppgiften ska lämnas även om en motsvarande uppgift har lämnats i ansökan om bygglov enligt 9 kap. 21 § tredje stycket. Eftersom användandet av ett certifierat byggprojekteringsföretag är frivilligt ska en anmälan inte anses ofullständig för att en sådan uppgift saknas, jfr 9 kap. 46 §.

Certifierat byggprojekteringsföretag definieras i 9 kap. 32 b §.

Bestämmelserna om undantag från kravet på förslag till kontrollplan, som finns i nuvarande *andra stycket*, finns nu i *tredje stycket*.

Övervägandena finns i avsnitt 6.

Särskilda bestämmelser för det fall ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projektering

25 a § *Om ett certifierat byggprojekteringsföretag som avses i 9 kap. 32 b § har använts för projektering vid nybyggnad av ett sådant bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 § 4, ska startbesked ges utan prövning av om kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 samt 4 § är uppfyllda. Detta gäller trots vad som föreskrivs i 23 § första stycket 1.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om omfattningen av byggnadsnämndens prövning inför beslut om startbesked, när ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen vid nybyggnad av bostadshus. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

Enligt paragrafen ska startbesked, trots 23 § första stycket 1, ges utan att kraven på att en byggnad ska vara lämplig för sitt ändamål (8 kap. 1 § 1) eller vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga (8 kap. 1 § 3) samt de tekniska egenskapskraven (8 kap. 4 §) prövas, om åtgärden avser nybyggnad av ett sådant bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag och ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen.

För en definition av nybyggnad, se 1 kap. 4 §.

Med sådana bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 § avses detsamma som i 9 kap. 32 b §. Byggnadsnämnden ska vid en prövning enligt denna paragraf bedöma om den byggnad som bygglov söks för eller anmälan avser är ett sådant

bostadshus som avses i de föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 §.

Eftersom paragrafen är tillämplig endast om ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen behöver byggnadsnämnden, inför prövningen av om startbesked kan ges, kontrollera att företaget var certifierat när det användes.

Att byggherren senast vid det tekniska samrådet ska uppge vilket certifierat byggprojekteringsföretag som har använts för projekteringen framgår av 18 §. Följden av att en byggherre inte lämnar någon sådan uppgift blir att byggnadsnämnden prövar åtgärden som om ett certifierat byggprojekteringsföretag inte har använts.

Övervägandena finns i avsnitt 6.

11 kap. Tillsyn, tillträde, ingripanden och påföljder

1 § Detta kapitel innehåller bestämmelser om

1. tillsynen allmänt, möjlighet att få ett ingripandebesked samt skyldighet att ge tillträde och lämna upplysningar för tillsynen,
2. tillsynen över kommunala beslut,
3. förelägganden som behövs för att regler, domar och beslut ska följas,
4. genomförande på den försumliges bekostnad och förbud mot fortsatt arbete eller användning av byggnadsverk,
5. ingripanden mot kontrollanter, *certifierade byggprojekteringsföretag* och kontrollansvariga,
6. att förelägganden och förbud får förenas med vite eller ska genomföras omedelbart,
7. handräckning,
8. anteckningar av förelägganden och förbud i fastighetsregistret samt verkan av förelägganden och förbud vid ägarbyte,
9. byggsanktionsavgifter,
10. överlåtelse av egendom efter en överträdelse,
11. tystnadsplikt, och
12. avgift vid tillsyn.

Paragrafen innehåller en uppräknig av vilka bestämmelser kapitlet innehåller.

Punkten 5 ändras genom att certifierade byggprojekteringsföretag läggs till.

34 a § Om byggnadsnämnden bedömer att ett certifierat byggprojekteringsföretag som avses i 9 kap. 32 b § vid projekteringen har gjort en uppenbar felbedömning av kraven i 8 kap. 1 § 1 eller 3 eller 4 §, ska nämnden underrätta den som har certifierat företaget om detta. Detsamma gäller om byggnadsnämnden bedömer att företaget är olämpligt för sin uppgift av något annat skäl.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om byggnadsnämndens underrättelseskyldighet i förhållande till den som har certifierat byggprojekteringsföretaget. Paragrafen utformas i allt väsentligt enligt *Lagrådets* förslag.

Enligt paragrafen ska byggnadsnämnden underrätta den som har certifierat byggprojekteringsföretaget om byggnadsnämnden bedömer att företaget, i den projektering som det har använts för, har gjort en uppenbar felbedömning av kraven på lämplighet för sitt ändamål (8 kap. 1 § 1),

Prop. 2021/22:212 tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga (8 kap. 1 § 3) eller tekniska egenskaper (8 kap. 4 §).

Byggnadsnämndens underrättelseskyldighet omfattar även den situationen att ett certifierat byggprojekteringsföretag bedöms vara olämpligt för sin uppgift av något annat skäl. En sådan olämplighet kan, utöver om företaget har gjort en uppenbar felbedömning av kraven i 8 kap. 1 § 1 eller 3 eller 8 kap. 4 §, föreligga exempelvis om företaget inte följer de föreskrifter som ligger till grund för certifieringen eller inte utför sitt uppdrag på ett opartiskt sätt. Det kan även avse andra relevanta missförhållanden i verksamheten, t.ex. ekonomiska oegentligheter i företaget.

Bristerna eller missförhållandena kan byggnadsnämnden uppmärksamma exempelvis under handläggningen av ett ärende eller via byggherren, se 9 kap. 32 d §.

Byggnadsnämndens underrättelseskyldighet gäller med de begränsningar som följer av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Det innebär att nämnden inte får förse certifieringsorganet med någon uppgift för vilken det råder sekretess. Eftersom certifieringsorganet är en enskild aktör som inte kan jämföras med en myndighet i offentlighets- och sekretesslagens mening har bestämmelsen inte sekretessbrytande verkan.

Bestämmelser om förutsättningar för certifieringsorganet att återkalla certifieringen finns i 36 §.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

36 § Om en kontrollansvarig har visat sig vara olämplig för sin uppgift, får den som har certifierat den kontrollansvarige återkalla certifieringen. *Motsvarande gäller i fråga om ett certifierat byggprojekteringsföretag.*

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om att ett certifieringsorgan får återkalla en certifiering för en kontrollansvarig, ändras för att omfatta även ett certifierat byggprojekteringsföretag. Paragrafen utformas i allt väsentligt enligt *Lagrådets* förslag.

Ändringen innebär att det organ som har certifierat ett byggprojekteringsföretag får återkalla certifieringen om företaget har visat sig vara olämpligt för sin uppgift. För en närmare redogörelse för när ett certifierat byggprojekteringsföretag skulle kunna anses vara olämpligt för sin uppgift, se 34 a §.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

16 kap. Bemyndiganden

Föreskrifter om funktionskontrollanter, certifierade byggprojekteringsföretag, kontrollansvariga och sakkunniga

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. föreskrifter om funktionskontrollanter enligt 8 kap. 25 §,
2. föreskrifter om vad som i fråga om kunskap, erfarenhet och certifiering krävs av sådana *byggprojekteringsföretag*, kontrollansvariga och sakkunniga som avses i 9 kap. 32 b § och 10 kap.,
3. de föreskrifter i övrigt om kontrollansvariga och sakkunniga som behövs utöver bestämmelserna i 10 kap. 9–13 §§, och
4. föreskrifter om vilka bostadshus som ska omfattas av 9 kap. 32 b och 32 c §§ och 10 kap. 25 a §.

Paragrafen, som innehåller bestämmelser som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigande att meddela föreskrifter om bl.a. funktionskontrollanter, ändras för att omfatta även byggprojekteringsföretag.

Ändringen i *punkten 2* innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som i fråga om kunskap, erfarenhet och certifiering krävs enligt 9 kap. 32 b § av byggprojekteringsföretag för att certifieras och redan certifierade byggprojekteringsföretag för att behålla certifieringen.

Enligt *punkten 4*, som är ny, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om vilka bostadshus som ska omfattas av regleringen om certifierade byggprojekteringsföretag i 9 kap. 32 b och 32 c §§ och 10 kap. 25 a §.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

Sammanfattning av Boverkets rapport En mer förutsägbar byggprocess (rapport 2017:23)

Problembild

Serietillverkare, byggherrar, bygglovshandläggare och byggnadsinspektörer menar att landets kommuner gör olika tolkningar av byggreglerna. Serietillverkare och byggherrar menar att detta försvårar uppförandet av seriebyggda hus. Det innebär att ändringar ofta behöver göras i konstruktion och utförande för att husen ska kunna uppföras i olika kommuner. Det är främst när det gäller tillgänglighet, bostadsutformning och brandskydd som kommunerna gör olika tolkningar av byggreglerna.

Olika tolkningar av byggreglerna får både ekonomiska och tidsmässiga konsekvenser för tillverkarna. Det medför också en stor osäkerhet för tillverkarna av seriebyggda hus, när det gäller att investera i utveckling och produktion. I vissa fall är ändringar inte möjliga att genomföra, vilket i värsta fall medför att projekt inte kan förverkligas. De fördelar som finns med att använda seriebyggda hus minskar därmed avsevärt.

I samtalen med serietillverkare och byggherrar har det framkommit att det är förutsägbarhet som är det väsentliga att uppnå. Att i ett tidigt skede veta att byggnaden uppfyller de krav som ställs och att erhålla en gällande bedömning som medför att investeringar i produktionskapacitet kan göras. Detta behöver inte med nödvändighet innebära en enhetlig bedömning av reglerna i hela landet, men genom att erhålla en gällande bedömning ges den förutsägbarhet som krävs.

Boverkets förslag

Boverkets svar på regeringsuppdraget är att föreslå två alternativa lösningar som kan genomföras var och en för sig eller tillsammans. De förslag som presenteras är:

- certifierad sakkunnig
- certifierat byggprojekteringsföretag.

Båda alternativen är frivilliga och kompletterar dagens system. Boverkets bedömning är att båda förslagen uppnår samma grad av måluppfyllelse, men att de påverkar aktörerna i byggprocessen på olika sätt och ger olika fördelar för byggherren och företagen. Förslagen har också olika omfattning och tid för införande.

Boverket har valt att i rapporten redovisa hur dessa förslag kan genomföras var för sig, däremot inte hur de skulle kunna genomföras tillsammans. Författningsförslag med konsekvensutredning för ett genomförande av båda alternativen tillsammans redovisas därför inte i rapporten.

Kommittén för modernare byggregler ska i sitt arbete bl.a. ta del av resultatet från detta regeringsuppdrag. Genomförandet av förslagen kan påverkas av kommittén för moderna byggreglers arbete. Förslaget med certifierad sakkunnig kommer att påverkas i större utsträckning då fler aktörer berörs.

Boverket bedömer att det inte finns några skäl att avgränsa förslagen till att endast omfatta seriebyggda hus. Tvärtom anser Boverket att båda förslagen med fördel kan tillämpas för all nybyggnad av bostäder.

Båda förslagen berör kontroll av projektering som genomförts fram till startbesked. Det handlar inte om kontroller i byggfasen, på fabrik eller på plats. Förslagen innebär inte heller krav på tredjepartskontroll.

Båda förslagen förutsätter att utformningsdelen av krav på lämplighet för sitt ändamål och krav på tillgänglighet och användbarhet flyttas från att prövas vid bygglov till att vara tekniska egenskapskrav som behandlas under byggprocessen som inleds med startbesked.

Boverket har även uppmärksammat att tillsynsformerna kan behöva ses över för att säkerställa att de certifierade aktörernas arbete och projekteringshandlingar uppfyller gällande krav.

Boverket bedömer att båda förslagen är förenliga med EU-rätten.

Certifierat byggprojekteringsföretag

Boverkets förslag med certifierade byggprojekteringsföretag innebär en möjlighet för byggherren att låta ett certifierat byggprojekteringsföretag utföra projekteringen. Genom att ett certifierat byggprojekteringsföretag utför projekteringen i ett byggprojekt kan den byggnad som projekteras antas komma att uppfylla samtliga tekniska egenskapskrav. De bedömningar som redovisas i projekteringshandlingarna ska godtas av byggnadsnämnden i samband med startbesked enligt PBL eftersom de gjorts av ett certifierat byggprojekteringsföretag. Det innebär att certifieringen ersätter de bedömningar som byggnadsnämnderna gör i dag inför startbeskedet.

Till skillnad från förslaget med certifierade sakkunniga kan förslaget med certifierade byggprojekteringsföretag inte börja tillämpas direkt, utan först då det finns certifierade byggprojekteringsföretag vars projektering ska antas uppfylla de tekniska egenskapskraven inför startbeskedet. Boverket bedömer därför att det tar längre tid att få förslaget med certifierade byggprojekteringsföretag på plats jämfört med förslaget med certifierade sakkunniga.

Rapportens lagförslag

Härigenom föreskrivs i fråga om plan- och bygglagen (2010:900)

dels att 1 kap. 4 §, 8 kap. 1, 6 och 7 §§, 10 kap. 12 och 18 §§, 11 kap. 1 och 36 §§ och 16 kap. 9 § och rubriken närmast före 10 kap. 12 och 35 a §§ och 16 kap. 9 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 11 kap. 34 § ska lyda ”Byte av och ingripanden mot funktionskontrollant, certifierat byggprojekteringsföretag eller kontrollansvarig”,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 9 kap. 23 a §, 10 kap. 23 a § och 11 kap. 35 a § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §

byggprodukt: en produkt som är avsedd att stadigvarande ingå i ett byggnadsverk,

certifierat byggprojekteringsföretag: ett företag som har ett kvalitetsledningssystem samt särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om bedömning av byggnaders tekniska egenskaper och som kan styrka detta med ett certifikat som har utfärdats av ett organ som har ackrediterats för detta ändamål enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 och 5 § lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll eller av någon som uppfyller motsvarande krav enligt bestämmelser i ett annat land inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

exploateringsavtal: avtal om genomförande av en detaljplan och om medfinansieringsersättning mellan en kommun och en byggherre eller en fastighetsägare avseende mark som inte ägs av kommunen, dock inte avtal mellan en kommun och staten om utbyggnad av statlig transportinfrastruktur,

8 kap.

1 §

En byggnad ska ha en god form-, färg- och materialverkan.

1. vara lämplig för sitt ändamål,
2. ha en god form-, färg- och materialverkan, och
3. vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse eller orienteringsförmåga

6 §

Kraven på tillgänglighet och användbarhet i 1 § 3 och 4 § första stycket 8 gäller inte i fråga om

Kraven på tillgänglighet och användbarhet i 4 § första stycket 8 gäller inte i fråga om

1. en arbetslokal, om kraven är obefogade med hänsyn till arten av den verksamhet som lokalen är avsedd för,
2. ett fritidshus med högst två bostäder, och
3. tillgänglighet till ett en- eller tvåbostadshus, om det med hänsyn till terrängen inte är rimligt att uppfylla kraven.

7 §

Vid ändring eller flyttning av en byggnad får kraven i 1 och 4 §§ anpassas och avsteg från kraven göras med hänsyn till ändringens omfattning eller flyttningens syfte samt med hänsyn till byggnadens förutsättningar och till bestämmelserna om varsamhet och förbud mot förvanskning i detta kapitel. Avsteg från kraven i 1 § 3 och 4 § första stycket 8 får dock göras endast om det med hänsyn till ändringens omfattning eller flyttningens syfte och byggnadens standard är uppenbart oskäligt att uppfylla kraven. Vidare får avsteg från kraven i 4 § första stycket 8 alltid göras om ändringen innebär att bostäder på högst 35 kvadratmeter inreds på en vind

Vid ändring eller flyttning av en byggnad får kraven i 1 och 4 §§ anpassas och avsteg från kraven göras med hänsyn till ändringens omfattning eller flyttningens syfte samt med hänsyn till byggnadens förutsättningar och till bestämmelserna om varsamhet och förbud mot förvanskning i detta kapitel. Avsteg från kraven i 4 § första stycket 8 får dock göras endast om det med hänsyn till ändringens omfattning eller flyttningens syfte och byggnadens standard är uppenbart oskäligt att uppfylla kraven. Vidare får avsteg från kraven i 4 § första stycket 8 alltid göras om ändringen innebär att bostäder på högst 35 kvadratmeter inreds på en vind.

Det som enligt första stycket gäller i fråga om en byggnad ska tillämpas också på andra anläggningar än byggnader.

Första och andra styckena gäller inte i fråga om krav som alltid ska uppfyllas enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 § 4.

9 kap.

23 a §

Om det av ansökningshandlingarna eller annat underlag i ärendet uppenbart framgår att

byggnadsnämnden inte kommer att kunna meddela startbesked i enlighet med 10 kap. 23 § på grund av att kraven i 8 kap. 4 § första stycket 7 eller 8 inte kan antas bli uppfyllda ska nämnden upplysa sökanden om detta.

Kontrollansvariga

10 kap.

12 §

Om en kontrollansvarig inte utför sina uppgifter enligt 11 §, ska byggherren omedelbart underrätta byggnadsnämnden. Om en kontrollansvarig har lämnat sitt uppdrag, ska byggherren föreslå en ny kontrollansvarig.

Kontrollansvariga m.m.

Om ett certifierat byggprojekteringsföretag uppenbart åsidosätter sina uppgifter enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska byggherren underrätta byggnadsnämnden.

18 §

Byggherren ska senast vid det tekniska samrådet till byggnadsnämnden lämna

1. ett förslag till en sådan kontrollplan som krävs enligt 6 §, samt

2. de tekniska handlingar som, utöver ansökningshandlingarna enligt 9 kap. 21 §, krävs för att byggnadsnämnden ska kunna pröva frågan om startbesked.

Första stycket 1 gäller inte rivningsåtgärder, om byggnadsnämnden i det enskilda fallet har beslutat att det inte behövs någon kontrollplan.

Byggherren ska senast vid det tekniska samrådet till byggnadsnämnden lämna

1. ett förslag till en sådan kontrollplan som krävs enligt 6 §, och

2. de tekniska handlingar som, utöver ansökningshandlingarna enligt 9 kap. 21 §, krävs för att byggnadsnämnden ska kunna pröva frågan om startbesked.

För att 23 a § ska bli tillämplig måste byggherren senast vid det tekniska samrådet anmäla att ett certifierat byggprojekteringsföretag används.

Första stycket 1 gäller inte rivningsåtgärder, om byggnadsnämnden i det enskilda fallet har beslutat att det inte behövs någon kontrollplan.

23 a §

Vid nybyggnad av bostäder ska de tekniska egenskapskraven i 8 kap. 4 § antas komma att uppfyllas om byggherren har använt ett

11 kap.

1 §¹

Detta kapitel innehåller bestämmelser om

1. tillsynen allmänt, möjlighet att få ett ingripandebesked samt skyldighet att ge tillträde och lämna upplysningar för tillsynen,
2. tillsynen över kommunala beslut och regionplanebeslut,
3. förelägganden som behövs för att regler, domar och beslut ska följas,
4. genomförande på den försumliges bekostnad och förbud mot fortsatt arbete eller användning av byggnadsverk,
5. ingripanden mot kontrollanter och kontrollansvariga, 5. ingripanden mot *certifierade byggprojekteringsföretag*, kontrollanter och kontrollansvariga,
6. att förelägganden och förbud får förenas med vite eller ska genomföras omedelbart,
7. handräckning,
8. anteckningar av förelägganden och förbud i fastighetsregistret samt verkan av förelägganden och förbud vid ägarbyte,
9. byggsanktionsavgifter,
10. överlåtelse av egendom efter en överträdelse,
11. tystnadsplikt, och
12. avgift vid tillsyn.

35 a §

Om byggnadsnämnden finner att ett certifierat byggprojekteringsföretag gjort en uppenbar felbedömning ska nämnden underätta den som har certifierat det certifierade byggprojekteringsföretaget om detta. Detsamma gäller om det certifierade byggprojekteringsföretaget i övrigt har visat sig uppenbart olämpligt för sin uppgift.

36 §

Om en kontrollansvarig har visat sig vara olämplig för sin uppgift, Om ett certifierat byggprojekteringsföretag eller en kontroll-

¹ Senaste lydelse SFS 2013:306.

får den som har certifierat den
kontrollansvarige återkalla
certifieringen

ansvarig har visat sig vara olämplig
för sin uppgift, får den som har
certifierat *det certifierade bygg-*
projekteringsföretaget eller den
kontrollansvarige återkalla
certifieringen.

16 kap.

**Föreskrifter om funktions-
kontrollanter, kontrollansvariga
och sakkunniga**

**Föreskrifter om funktions-
kontrollanter, kontrollansvariga,
certifierade byggprojekterings-
*företag och sakkunniga***

9 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. föreskrifter om funktionskontrollanter enligt 8 kap. 25 §,
2. föreskrifter om vad som i fråga om kunskap, erfarenhet och certifiering krävs av sådana kontrollansvariga och sakkunniga som avses i 10 kap., och
2. föreskrifter om vad som i fråga om kunskap, erfarenhet och certifiering krävs av sådana kontrollansvariga, *certifierade byggprojekteringsföretag* och sakkunniga som avses i 10 kap., och

3. de föreskrifter i övrigt om kontrollansvariga och sakkunniga som behövs utöver bestämmelserna i 10 kap. 9–13 §§.

Efter remiss har yttrande över Boverkets rapport En mer förutsägbar byggprocess, Förenklad kontroll av serietillverkade hus (Rapport 2017:23) kommit in från Arbetsmiljöverket, Byggherrarna i Sverige AB, Båstads kommun, Fastighetsägarna i Sverige AB, Folkhälsomyndigheten, Föreningen Sveriges Byggnadsinspektörer, Göteborgs kommun, Halmstads kommun, HSB Riksförbund, Härnösands kommun, Hässleholms kommun, IQ Samhällsbyggnad, JM AB, Karlskrona kommun, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Kontrollansvarigas riksförening, Linköpings kommun, Luleå tekniska universitet, Lunds kommun, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Malmö kommun, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, NCC Construction Sverige AB (numer NCC Sverige AB), Näringslivets regelrådet, Oskarshamns kommun, Regelrådet, RISE Research Institutes of Sweden AB, Skellefteå kommun, Statens energimyndighet, Sundbybergs kommun, Svensk Ventilation, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (numer Sveriges Allmännytta), Sveriges Arkitekter, Sveriges Byggindustrier (numer Byggföretagen), Sveriges Kommuner och Landsting (numer Sveriges Kommuner och Regioner), Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac), Trä- och Möbelindustriförbundet, Uppsala kommun, Uppsala universitet, juridiska fakulteten, Villaägarnas riksförbund, Växjö kommun, Örebro kommun och Östersunds kommun.

Därutöver har yttranden inkommit från: Advantum Arkitekter AB, Astma och Allergiförbundet, BoKlok, Christin Jönsson, Delaktighet, handlingskraft och rörelsefrihet (DHR), Föreningen FÖR delaktighet och jämlikhet, Funktionsrätt Sverige, Gävle kommun, Installatörsföretagen, Lika Unika, Migrationsverket, Sveriges stadsarkitekters förening, Säker vatten AB, Tillgänglighetsakkunnigas riksförening, Värmdö kommun,

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Akademiska Hus AB, Arvidsjaur kommun, BIM Alliance Sweden, Byggmateriellindustrierna, Entreprenörföretagen, Faluns kommun, Finansinspektionen, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, FORMAS, Fortifikationsverket, Föreningen Sveriges Bygglövsgranskare och Byggnadsnämndssekreterare, Gotlands kommun, Hudiksvalls kommun, Justitieombudsmannen, Jönköping kommun, Karlstad kommun, Kiruna kommun, Kungl. Tekniska högskolan, Lantbrukarnas riksförbund, Juridiska fakulteten vid Lunds universitet, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Miljömärkning Sverige AB, Mora kommun, Naturskyddsföreningen, Pajala kommun, PEAB AB, Ragunda kommun, Ramböll, Skanska Sverige AB, Skara kommun, Skogsstyrelsen, SmåKom, Statens centrum för arkitektur och design, ArkDes, Statens fastighetsverk, Statens jordbruksverk, Strukton Rail AB, SundaHus i Linköping AB, Svensk Betong, Svenskt Näringsliv, Svevia AB, Sweco AB, Tillväxtanalys, Trafikverket, Tyréns, Veidekke Entreprenad AB, VVS-företagen, Värnamo kommun, WSP, Åre kommun och Östhammars kommun.

Lagrådsremissens lagförslag

Härigenom föreskrivs i fråga om plan- och bygglagen (2010:900)

dels att 1 kap. 4 §, 9 kap. 21 §, 10 kap. 18 §, 11 kap. 1 och 36 §§, 16 kap. 9 § och rubriken närmast före 16 kap. 9 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 11 kap. 34 § ska lyda ”Byte av och ingripanden mot funktionskontrollant, certifierat byggprojekteringsföretag eller kontrollansvarig”,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 9 kap. 32 b och 32 c §§, 10 kap. 25 a § och 11 kap. 34 a §, och närmast före 9 kap. 32 b § och 10 kap. 25 a § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §¹

I denna lag avses med

allmän plats: en gata, en väg, en park, ett torg eller ett annat område som enligt en detaljplan är avsett för ett gemensamt behov,

bebygga: att förse ett område med ett eller flera byggnadsverk,

bebyggelse: en samling av byggnadsverk som inte enbart består av andra anläggningar än byggnader,

byggherre: den som för egen räkning utför eller låter utföra projekterings-, byggnads-, rivnings- eller markarbeten,

byggnad: en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den,

byggnadsnämnden: den eller de nämnder som fullgör kommunens uppgifter enligt denna lag,

byggnadsverk: en byggnad eller annan anläggning,

byggprodukt: en produkt som är avsedd att stadigvarande ingå i ett byggnadsverk,

certifierat byggprojekteringsföretag: ett företag som har ett kvalitetsledningssystem samt särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om att bedöma kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 samt 4 § vid nybyggnad av sådana bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 § och som kan styrka detta med ett certifikat som har utfärdats av ett organ som har ackrediterats för detta ändamål enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli

2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 och 5 § lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll eller av någon som uppfyller motsvarande krav enligt bestämmelser i ett annat land inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

exploateringsavtal: avtal om genomförande av en detaljplan och om medfinansieringsersättning mellan en kommun och en byggherre eller en fastighetsägare avseende mark som inte ägs av kommunen, dock inte avtal mellan en kommun och staten om utbyggnad av statlig transportinfrastruktur,

genomförandetiden: den tid för genomförandet av en detaljplan som ska bestämmas enligt 4 kap. 21–25 §§,

kvartersmark: mark som enligt en detaljplan inte ska vara allmän plats eller vattenområde,

markanvisning: ett avtal mellan en kommun och en byggherre som ger byggherren ensamrätt att under en begränsad tid och under givna villkor förhandla med kommunen om överlåtelse eller upplåtelse av ett visst av kommunen ägt markområde för bebyggande,

medfinansieringsersättning: ersättning som en byggherre eller en fastighetsägare i samband med genomförande av en detaljplan åtar sig att betala för en del av en kommuns kostnad för bidrag till byggande av en viss väg eller järnväg som staten eller en region ansvarar för,

miljönämnden: den eller de nämnder som fullgör kommunens uppgifter på miljö- och hälsoskyddsområdet,

nybyggnad: uppförande av en ny byggnad eller flyttning av en tidigare uppförd byggnad till en ny plats,

ombyggnad: ändring av en byggnad som innebär att hela byggnaden eller en betydande och avgränsbar del av byggnaden påtagligt förnyas,

omgivningsbuller: buller från flygplatser, industriell verksamhet, spårtrafik och vägar,

planläggning: arbetet med att ta fram en regionplan, en översiktsplan, en detaljplan eller områdesbestämmelser,

sammanhållen bebyggelse: bebyggelse på tomter som gränsar till varandra eller skiljs åt endast av en väg, gata eller parkmark,

tillbyggnad: ändring av en byggnad som innebär en ökning av byggnadens volym,

tomt: ett område som inte är en allmän plats men som omfattar mark avsedd för en eller flera byggnader och mark som ligger i direkt anslutning till byggnaderna och behövs för att byggnaderna ska kunna användas för avsett ändamål,

underhåll: en eller flera åtgärder som vidtas i syfte att bibehålla eller återställa en byggnads konstruktion, funktion, användningssätt, utseende eller kulturhistoriska värde, och

ändring av en byggnad: en eller flera åtgärder som ändrar en byggnads konstruktion, funktion, användningsätt, utseende eller kulturhistoriska värde.

9 kap.

21 §

En ansökan om lov eller förhandsbesked ska vara skriftlig och innehålla de ritningar, beskrivningar och andra uppgifter som behövs för prövningen.

En ansökan om lov ska dessutom innehålla

1. byggherrens förslag om vem eller vilka som ska vara kontrollansvariga enligt det som följer av 10 kap. 9 och 10 §§, *och*

2. de handlingar som krävs för beslut om startbesked enligt 10 kap., om ansökningen avser tillbyggnad eller annan ändring av ett en- eller tvåbostadshus.

1. byggherrens förslag om vem eller vilka som ska vara kontrollansvariga enligt det som följer av 10 kap. 9 och 10 §§,

2. de handlingar som krävs för beslut om startbesked enligt 10 kap., om ansökningen avser tillbyggnad eller annan ändring av ett en- eller tvåbostadshus, *och*

3. *en uppgift om vilket certifierat byggprojekteringsföretag som har använts för projekteringen, om ett sådant företag använts.*

Särskilda bestämmelser när ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen

32 b §

Trots 30 § första stycket 4, 31 § 3 och 31 a § 3 ska bygglov ges utan att kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 beaktas, om ansökan avser nybyggnad av sådana bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 § och ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen.

32 c §

Om ett certifierat byggprojekteringsföretag i projekteringen uppenbart har åsidosatt sina uppgifter enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 § ska byggherren underrätta byggnadsnämnden om detta.

10 kap.
18 §

Byggherren ska senast vid det tekniska samrådet till byggnadsnämnden lämna

1. ett förslag till en sådan kontrollplan som krävs enligt 6 §, *samt*

2. de tekniska handlingar som, utöver ansökningshandlingarna enligt 9 kap. 21 §, krävs för att byggnadsnämnden ska kunna pröva frågan om startbesked.

1. ett förslag till en sådan kontrollplan som krävs enligt 6 §,

2. de tekniska handlingar som, utöver ansökningshandlingarna enligt 9 kap. 21 §, krävs för att byggnadsnämnden ska kunna pröva frågan om startbesked, *och*

3. *en uppgift om vilket certifierat byggprojekteringsföretag som har använts för projekteringen, om ett sådant företag använts.*

Första stycket 1 gäller inte rivningsåtgärder, om byggnadsnämnden i det enskilda fallet har beslutat att det inte behövs någon kontrollplan.

Särskilda bestämmelser när ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen

25 a §

Trots 23 § första stycket 1 ska startbesked ges utan att kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 samt 4 § beaktas, om åtgärden avser nybyggnad av sådana bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 § och ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen.

11 kap.
1 §⁴

Detta kapitel innehåller bestämmelser om

1. tillsynen allmänt, möjlighet att få ett ingripandebesked samt skyldighet att ge tillträde och lämna upplysningar för tillsynen,

2. tillsynen över kommunala beslut,

3. förelägganden som behövs för att regler, domar och beslut ska följas,

4. genomförande på den försumliges bekostnad och förbud mot fortsatt arbete eller användning av byggnadsverk,

5. ingripanden mot kontrollanter och kontrollansvariga,

5. ingripanden mot certifierade byggprojekteringsföretag och kontrollansvariga,

6. att förelägganden och förbud får förenas med vite eller ska genomföras omedelbart,

⁴ Senaste lydelse 2018:1732.

7. handräckning,
8. anteckningar av förelägganden och förbud i fastighetsregistret samt verkan av förelägganden och förbud vid ägarbyte,
9. byggsanktionsavgifter,
10. överlåtelse av egendom efter en överträdelse,
11. tystnadsplikt, och
12. avgift vid tillsyn.

34 a §

Om byggnadsnämnden bedömer att ett certifierat byggprojekteringsföretag i projekteringen har gjort en uppenbar felbedömning av kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 eller 4 §, ska nämnden underrätta den som har certifierat företaget om detta. Detsamma gäller om byggnadsnämnden av något annat skäl bedömer att företaget är olämpligt för sin uppgift.

36 §

Om en kontrollansvarig har visat sig vara olämplig för sin uppgift, får den som har certifierat den kontrollansvarige återkalla certifieringen.

Om ett certifierat byggprojekteringsföretag eller en kontrollansvarig har visat sig vara olämplig för sin uppgift, får den som har certifierat företaget eller den kontrollansvarige återkalla certifieringen.

16 kap.

Föreskrifter om funktionskontrollanter, kontrollansvariga och sakkunniga

Föreskrifter om funktionskontrollanter, certifierade byggprojekteringsföretag, kontrollansvariga och sakkunniga

9 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. föreskrifter om funktionskontrollanter enligt 8 kap. 25 §,
 2. föreskrifter om vad som i fråga om kunskap, erfarenhet och certifiering krävs av sådana kontrollansvariga och sakkunniga som avses i 10 kap., och
 3. de föreskrifter i övrigt om kontrollansvariga och sakkunniga som behövs utöver bestämmelserna i 10 kap. 9–13 §§.
2. föreskrifter om vad som i fråga om kunskap, erfarenhet och certifiering krävs av sådana certifierade byggprojekteringsföretag, kontrollansvariga och sakkunniga som avses i 1 kap. 4 § och 10 kap.,
 3. de föreskrifter i övrigt om kontrollansvariga och sakkunniga som behövs utöver bestämmelserna i 10 kap. 9–13 §§, och

*4. föreskrifter om vilka bostads- Prop. 2021/22:212
hus som ska omfattas av 1 kap. 4 §, Bilaga 4
9 kap. 32 b § och 10 kap. 25 a §.*

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2021-10-14

Närvarande: F.d. justitieråden Martin Borgeke och Mari Andersson samt justitierådet Petter Asp

Certifierade byggprojekteringsföretag – en mer förutsägbar byggprocess

Enligt en lagrådsremiss den 16 september 2021 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Charlotte Jansson, biträdd av departementssekreteraren Linn Gloppestad.

Förslaget föranleder följande yttrande.

Allmänt om förslagen

Det föreslås att det ska införas nya aktörer i plan- och bygglagen. En byggherre ska kunna använda ett certifierat byggprojekteringsföretag för projektering av vissa bostadshus. Ett sådant företag ska bedöma utformningskraven avseende ändamålsenlighet och tillgänglighet samt tekniska egenskaper vid nybyggnation. Om ett certifierat byggprojekteringsföretag används ska byggnadsnämnden vid beslut om bygglov eller startbesked inte pröva om sådana krav är uppfyllda.

Det föreslås samtidigt några regler om certifieringsorgan, dvs. organ som ska certifiera byggprojekteringsföretagen. Dessa organ ska ackrediteras enligt en EU-förordning¹, antingen i Sverige eller i ett annat land inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Enligt 5 § lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll ska Styrelsen för ackreditering och kontroll (Swedac) besluta i frågor om ackreditering i Sverige enligt EU-förordningen.

Lagrådet efterlyser för det första en förklaring till om EU-förordningen gäller i denna situation, som avser byggprojektering. Enligt förordningen gäller den produkter (artikel 1) och i skälen motiveras förordningen med den fria rörligheten för varor (skäl 1). Oavsett om förordningen är tillämplig eller ej, så kan lagen om ackreditering och teknisk kontroll liksom vissa bestämmelser i förordningen göras tillämpliga, se 1 § andra stycket 4 och 4 § andra och tredje styckena i lagen om ackreditering och teknisk kontroll.

¹ Förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93.

Det föreslagna systemet innebär att Swedac först måste ackreditera ett certifieringsorgan som sedan i sin tur ska certifiera byggprojekteringsföretaget. Det föreslås inga regler i plan- och bygglagen om hur ackrediteringen ska gå till, men i lagen om ackreditering och teknisk kontroll finns vissa bestämmelser om detta. Där framgår t.ex. att beslut om ackreditering kan återkallas och att Swedacs beslut om ackreditering liksom om återkallelse får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det finns en regel om hur Swedac ska avgöra om organet uppfyller kraven för den uppgift som anmälan avser, men endast om anmälan avser harmoniserad unionslagstiftning eller avtal som EU har träffat med tredje land. I lagrådsremissen saknas beskrivning av vilka regler som blir tillämpliga eller om det krävs någon ytterligare reglering, t.ex. någon bestämmelse om att ackreditering ska ske av certifieringsorgan och vad som då ska beaktas.

Lagrådet saknar vidare regler för certifieringsorganens verksamhet. Det framgår av förslagen att organen får återkalla ett beslut om certifiering (jfr föreslagna 11 kap. 36 §), men i övrigt saknas regler. Det som certifieringsorganen ska göra skulle kunna ses som myndighetsutövning mot byggprojekteringsföretagen. Om så är fallet får ett överlämnande av uppgiften göras endast med stöd av lag (se 12 kap. 4 § andra stycket regeringsformen). Det kan i så fall vara lämpligt att ta in en sådan delegation i plan- och bygglagen. Vidare kan det behövas föreskrifter om hur prövningen ska gå till, hur beslut ska tas och utformas, vem som ska stå för kostnaderna för prövningen, om uppgifter hos organet ska vara tillgängliga för allmänheten och i vilken utsträckning ”sekretess” ska gälla, om inte detta redan finns reglerat någonstans. Vidare bör det övervägas om beslut av organet ska få överklagas och i så fall om det ska ske till allmän förvaltningsdomstol eller till mark- och miljödomstol. En del av denna föreskriftskompetens kan sannolikt delegeras till regeringen eller en myndighet, men det hade varit lämpligt att redan i lagrådsremissen ta upp frågan hur det ska ske.

Det har föreslagits att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vad som i fråga om kunskap, erfarenhet och certifiering krävs av byggprojekteringsföretag. Denna delegationsbestämmelse kan emellertid inte anses täcka alla de typer av regler som nu har efterlysts.

Lagrådet har i det föregående uppehållit sig vid ackrediteringar och certifieringar inom Sverige. Som angetts ovan föreslås att certifieringen också ska kunna ske i ett annat land inom EU eller EES. Också hur ett sådant system ska kunna fungera bör beskrivas, t.ex. hur svenska föreskrifter på olika nivåer kan styra utländska certifieringsorgan.

Avslutningsvis vill Lagrådet framhålla att en effekt av förslagen är att de påverkar omfattningen av i vilken utsträckning vissa omständigheter kan ligga till grund för ett upphävande av ett bygglov efter överklagande. Om en byggherre anlitar ett certifierat byggprojekteringsföretag så slipper byggherren en prövning av vissa krav enligt plan- och bygglagen. Det innebär i sin tur, för t.ex. grannar och miljöorganisationer, att sådana krav inte längre kan ligga till grund för ett avslag på en bygglovsansökan.

Däremot kan, som påpekas i remissen, berörda personer i dessa avseenden göra en tillsynsanhållan till byggnadsnämnden.

Förslaget till lag om ändring i plan- och bygglagen

1 kap. 4 §

Den nya definitionen av certifierat byggprojekteringsföretag är mycket svårsläst. I definitionen introduceras organ som har ackrediterats för att certifiera byggprojekteringsföretag. Några andra föreskrifter om att det ska finnas sådana organ tas inte in i lagen och inte heller i något annat lagförslag. Lagrådet anser att sådana regler krävs och att det är olämpligt att den grundläggande regleringen av certifierade byggprojekteringsföretag finns i en definitionsbestämmelse.

Lagrådet föreslår att definitionen i 1 kap. 4 § görs betydligt kortare och att den utformas på följande sätt.

certifierat byggprojekteringsföretag: ett företag som har ett kvalitetsledningssystem samt särskild sakkunskap och erfarenhet i fråga om att bedöma kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 samt 4 § vid nybyggnad av sådana bostadshus som omfattas av föreskrifter meddelade med stöd av 16 kap. 9 § 4 och som har ett certifikat som byggprojekteringsföretag,

Denna definition kan sedan kompletteras, t.ex. i 9 och 10 kap., med en bestämmelse som anger att det ska finnas särskilda organ som certifierar byggprojekteringsföretag och att dessa organ ska vara ackrediterade. Om det tas in regler i plan- och bygglagen om certifiering, kan man med fördel hänvisa till dessa här i definitionsparagrafen.

9 kap. 21 §

Som framgår av författningskommentaren är det frivilligt att använda ett certifierat byggprojekteringsföretag. Det anges därför att en ansökan inte ska anses vara ofullständig om det saknas en uppgift om att ett sådant företag har använts. Men om uppgiften saknas kommer bestämmelsen i 32 b § med undantag från vissa krav inte att bli tillämplig. Eftersom det är frivilligt att ange om man har använt sig av ett certifierat byggprojekteringsföretag bör detta framgå av lagtexten. Det bör också anges att 32 b § blir tillämplig endast om en sådan uppgift lämnas i ansökan om lov. Lagrådet anser därför att den föreslagna bestämmelsen i punkt 3 i andra stycket bör utgöra ett nytt tredje stycke, som kan lyda:

Om ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projektering och sökanden önskar att bygglov med stöd av 32 b § ska ges utan att vissa krav ska prövas, ska en ansökan om lov dessutom innehålla en uppgift om vilket företag som har använts.

Paragrafen är svårläst. En alternativ utformning är följande.

Om ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projektering vid nybyggnad av ett sådant bostadshus som omfattas av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 § 4, ska bygglov ges utan prövning av om kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 är uppfyllda. Detta gäller trots vad som föreskrivs i 30 § första stycket 4, 31 § 3 och 31 a § 3.

9 kap. 32 c §

Vid lagrådsföredragningen upplystes att ordet ”uppenbart” tar sikte på byggherrens insikt om att ett åsidosättande har skett. För att förtydliga detta skulle paragrafen kunna formuleras om enligt följande.

Om det är uppenbart för en byggherre att ett certifierat byggprojekteringsföretag vid projekteringen har åsidosatt sina uppgifter enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 §, ska byggherren underrätta byggnadsnämnden om detta.

10 kap. 18 §

I bestämmelsen bör motsvarande ändring göras som i 9 kap. 21 §.

10 kap. 25 a §

Här bör motsvarande ändring göras som i 9 kap. 32 b §.

11 kap. 34 a §

Lagrådet har några förslag på mindre språkliga eller redaktionella ändringar i lagtexten så att den får följande lydelse.

Om byggnadsnämnden bedömer att ett certifierat byggprojekteringsföretag vid projekteringen har gjort en uppenbar felbedömning av kraven i 8 kap. 1 § 1 eller 3 eller 4 §, ska nämnden underrätta den som har certifierat företaget om detta. Detsamma gäller om byggnadsnämnden bedömer att företaget är olämpligt för sin uppgift av något annat skäl.

Lagrådet skulle önska att kommentaren till förslaget kompletteras med en redogörelse för i vilken utsträckning som uppgifter av det aktuella slaget kan lämnas. I författningskommentaren står att underrättelseskyldigheten gäller med de begränsningar som följer av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Detta väcker frågor. Är bestämmelsen här i 34 a § avsedd som en sekretessbrytande bestämmelse? Påverkas bestämmelsen av om certifieringsorganet är utländskt?

Vidare bör det finnas en beskrivning av om och i så fall i vilken utsträckning som handlingar hos certifieringsorganet ska anses vara allmänna och i så fall eventuellt omfattas av sekretess.

11 kap. 36 §

Lagrådet föreslår några språkliga och redaktionella ändringar så att paragrafen lyder på följande sätt.

Om en kontrollansvarig har visat sig vara olämplig för sin uppgift, får den som har certifierat denne återkalla certifieringen. Motsvarande gäller i fråga om ett certifierat byggprojekteringsföretag.

Det bör anges om den som får sin certifiering återkallad kan överklaga detta och i så fall enligt vilka regler. Om återkallelsebeslutet ska kunna överklagas till domstol är frågan om överklagandet ska ske till förvaltningsdomstol eller till mark- och miljödomstol.

I detta lagstiftningsärende behandlas inte kontrollansvariga, men också när det gäller kontrollansvariga behövs motsvarande förtydliganden.

Slutsats

Lagrådsremissen väcker många frågor som inte har besvarats i remissen. Det kan finnas svar på dem, men de måste enligt Lagrådets mening behandlas utförligt i den fortsatta beredningen om lagrådsremissen ska kunna läggas till grund för lagstiftning.

Finansdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 31 mars 2022

Närvarande: statsminister Andersson, ordförande, och statsråden Johansson, Hultqvist, Damberg, Shekarabi, Ygeman, Linde, Ekström, Eneroth, Dahlgren, Ernkrans, Hallberg, Nordmark, Säterberg, Gustafsdotter, Axelsson Kihlblom, Elger, Farmanbar, Danielsson, Karkiainen

Föredragande: statsrådet Danielsson

Regeringen beslutar proposition Certifierade byggprojekteringsföretag
– en mer förutsägbar byggprocess